

33 פריש /

מדינת ישראל

גנזך המדינה

משרד _____
התורה הממשלתית לתורה

תיק בנושא שלום

9/93 - 8/94

מס' תיק מקורי _____

9/3

שם: _____

תיק בנושא שלום

רש - 3 - 2041

מס פרט: 1252587
15/10/2013

61.5/11 - 113

03-310-06-09-01

מזכה פיזי:
מזכה לוגי:
כתובת:

מחלקה _____
לשכת מנהל

10.11.10

• מוקד
 • גבי 60
 • מוקד
 • מוקד
 • מוקד

מחנה

מחנה

מדינת ישראל
משרד התיירות

קשרים בינלאומיים

12 בספטמבר 1993

- מחנה
 - מחנה

אל: פורום הנהלת המשרד

הנדון: הערכות משרד התיירות לעת שלום אזורי

1. רקע כללי

1.1 עם חתימת מסמכי ההכרה בין ממשלת ישראל לאש"ף ואחרי שיחתו בוושנינגטון הסכמי הנסיגה מחבל עזה ואזור יריחו ולפי לוח הזמנים שנקבע בין ממשלת ישראל לפלשתינאים, תעבור האחריות על נושא התיירות באזורים הנ"ל לידי הפלשתינאים כבר באוקטובר 1993.

1.2 עצם חתימת הסכם ההכרה יזרו ללא ספק השיחות הביילטרליות עם סוריה, ירדן ולבנון, הן בערוצים הרשמיים והן בערוצים האחרים. אין ספק שהנושא הפלשתינאי היווה "פקק" שעוכב כל התקדמות ואפילו כל התייחסות לנושאי שיתוף-פעולה אזורי כלכלי.

1.3 יש גם לצפות שבעקבות תהליך זה, תהיה תזוזה בהכרה של הוותיקן בישראל וקשירת יחסים דיפלומטיים. כמו כן, קיימת אפשרות סבירה להכרה וקשירת יחסים דיפלומטיים עם ארצות ערב שאינן ארצות עימות, במיוחד ארצות המגרב.

1.4 כבר בשנת 1991 הציג משרדנו שורה של הצעות לשיתוף-פעולה אזורי תיירותי במסגרת שכלל 19 הצעות. עם פתיחת השיחות הרב-צדדיות בהמשך לועיות מוריד, 19 ההצעות עובדו למסמך שאורגן לפי שלבי התקדמות במו"מ.

1.5 כעת הגיע הזמן שהמשרד יפעל במישורים שונים בתאום עם משרדי ממשלה ומוסדות ישראליים אחרים לקראת הסדרי השלום. מזכר זה מנסה להציג את הפעילות הנ"ל, לשם דיון בפורום הנהלת המשרד. המסמך כולל שני חלקים:

- (א) הפעילות במו"מ על הסכמים יסודיים
- (ב) הפעילות של היחידות המשרד השונות

2. הפעילות במו"מ על הסכמים יסודיים

2.1 המח' לקשרים בינלאומיים

2.1.1 יש להמשיך בפעילות בערוצי המו"מ הביילטרלי והמולטילטרלי, כל עוד הערוצים הנ"ל מחיימים. בהקשר זה, כבר הודענו ליפאן שהיא יו"ר הוועדה לשיתוף-פעולה אזורי תיירותי, יפאן, שנבוא בינואר 1994 לפגישות בין הצדדים בקהיר ונביא מומחים בנושאי השיורק, האשרותים והפיתוח.

2.1.2 הקמת EMTA (ארגון התיירות למזרח הים התיכון) הינה חיונית לביצוע פעולות שיווק, שימור, תאום ופיתוח ולכן צריך להמשיך בעבודה זו לקראת הצהרת ההקמה במסגרת TDM בלונדון בנובמבר הקרוב.

בהקשר זה, יש כעת כמה קשיים בעקבות נפילת הממשלה היוונית והבחירות באוקטובר. מאידך יש סיכויים רבים יותר לצרף את מדינות העימות, בעקבות ההסדרים בין ישראל והפלשתינאים.

2.1.3 רשימת המטרות שיש עוד להשיג במסגרת המו"מ הבסיסי והקמת EMTA כוללת:

- (א) עיצוב תכנית אזורית לעדוד התיירות.
- (ב) שיתוף עם סיטונאי חירות בעיצוב חבילות תיור לארצות האזור ובשיווק האזור כולו כיעד תיירותי.
- (ג) הופעה בירידי תיירות בינלאומיים ובכנסי סוכנים כגוש של גורמים פרטיים וממשלתיים המייצגים אזור מוגדר, מעניין ומושך תיירות.
- (ד) הקמת גוף קבוע לשמירה על איכות הסביבה ואוצרות הטבע בים סוף.
- (ה) תכנון כולל של תשתיות ומתקנים למטרות תיירות בחוף הים התיכון של מצריים, עזה, ישראל, לבנון וסוריה. בדיקת האפשרויות לבצוע במסגרת התכנית לפעילות בים התיכון (PAM) של תכנית האו"מ לשימור הסביבה (UNEP) שנחמך ע"י הקהילה האירופית.
- (ו) הקמתה של "רכבת אזורית" מדמסק לקהיר דרך ביירות, חיפה, תל-אביב, עזה, אל-אריש ואלקסנדריה, תוך שימוש בטכנולוגיות של הרכבות TGV המודרניות.
- בהקשר זה, יצירת כרטיס רכבת בינלאומי משולב "Medrailpass", על פי המודל האירופי "Eurailpass".
- (ז) התרת מעבר חופשי לתיירים וכלי תחבורה בין כל הארצות, ללא קשר עם סוג הדרכון והאזרחות של התיירים או נתינות הרכב.
- (ח) התרת טיסות בין הארצות או/ומעל לארצות באזור ע"י חברות התעופה של ארצות שלישיות שסטות כבר היום לאזור.
- (ט) התרה לכל חברות התעופה הלאומיות באזור לטוס בין הארצות או/ומעל לארצות באזור, על-פי הסכמי תעופה ביניהן.
- (י) היתר לכל ארצות האזור להקים לשכות תיירות במדינה ממדינות האזור, למטרות עדוד תיירות או מתן מידע לתיירים בכוח.

3. הפעילות של יחידות המשד השונות

3.1 האגף לשרותי תיירות

3.1.1 הכנת מסמך עבודה מול הפלשתינאים שיכלול הסדרים לגבי שרותי תיירות, תנועת תיירים ואמצעי תחבורה, על פי העקרונות הבאים:

(א) הממשל העצמי הפלשתינאי (המע"פ) יאפשר גישה חופשית לתיירים מישראל ומחו"ל לכל אתרי התיירות והמקומות הקדושים הנמצאים בשטח שיפוטו.

(ב) המע"פ יקים מנגנון קבע שיטפל בנושאי תיירות ויתאם עם משרד התיירות הישראלי נושאי שיתוף-הפעולה.

(ג) המע"פ יכיר בתוקפם של הרשיונות הקיימים של מפעלי תיירות שבתחום שיפוטו כגון סוכני-נסיעות, מורי-דרך, מלונות, חנויות למזכרות, מסעדות, מובילי תיירות וכו'. צריך לקבוע תקופת מעבר עד שהמע"פ יתקין תקנות וינפיק רשיונות חדשים שיחליפו את הקיימים.

בקביעת הלו"ז הנ"ל, חשוב לקחת בחשבון שעל-פי לוח הזמנים שנקבע בין ישראל לפלשתינאים, כבר באוקטובר 1993 יש להעביר את סמכויות הממשל האזרחי למע"פ והנסיגה מעזה ויריחו תסתיים באפריל 1994.

(ד) המע"פ יאפשר פעילות של גורמי תיירות ישראליים בשטח שיפוטו וישראל תאפשר פעילות של גורמי תיירות פלשתינאים בתחום ישראל. יש לקבוע קריטריונים והסדרים להתרת פעילות כזו ולהגיע לאמות-מידה מוסכמות.

ההסדרים הנ"ל חשובים במיוחד לגבי מורי-דרך, מובילי-תיירות וסוכני-נסיעות. צריך להבטיח שסוכני-נסיעות משני הצדדים יוכלו לרכוש שרותים בשני הצדדים ללא הגבלה וגם להרכיב ולמכור חבילות תיור משולבות.

(ה) הביקורת על כל מפעלי התיירות שבשטח שיפוטו של המע"פ תהיה באחריות המע"פ.

(ו) האחריות על מתן שרותים תקינים לתיירים ע"י גורמים שאינם גורמי תיירות בשטח שיפוטו של המע"פ, תחול על המוסדות המתאימים במע"פ.

(ז) המע"פ יהיה אחראי לשימור אתרי התיירות לרבות אתרים ארכיאולוגיים ומקומות קדושים. על המע"פ להתחייב לשמר אותם ולנקוט באמצעים למניעת הרס ולהמשך הפעילות הסדירה של אתרי ביקור יהודיים בשטח המע"פ.

בהקשר זה, חשוב להשיג הסכמה להמשך פעילותה של רשות הגנים הלאומיים הישראלית באותם האתרים.

3.1.2 הכנת מסמך עבודה מול ירון שיכלול הסדרים לגבי תנועת תיירים ואמצעי תחבורה, על פי העקרונות הבאים:

א) פתיחת מעבר גבול בין אילת ועקבה, כולל מסוף גבול, מכס, משטרת גבולות וכו'. הענקת חופש מעבר לתיירים וכלי תחבורה במעבר הנ"ל.

ב) התרת תנועה של כלי שיט תיירותיים בין אילת ועקבה והתרת ירידת התיירים לחוף על-פי העקרונות הנהוגים בתנועת אניות סיור בעולם.

ג) שיתוף-פעולה בהכשרת כח-אדם בתיירות, כולל ביקורים הדדיים במוסדות להכשרה בשתי המדינות.

ד) שיתוף-פעולה בין ישראל, ירדן ומצריים להקמת גוף שישמור על ערכי הטבע בים האדום וימנע זיהום הים מכל סוג שהוא.

3.1.3 הכנת מסמך עבודה מול סוריה שיכלול הסדרים לגבי תנועת תיירים ואמצעי תחבורה, על פי העקרונות הבאים:

א) פתיחת מעבר גבול בין שתי המדינות, כולל מסוף גבול, מכס, משטרת גבולות וכו'. יש לבחון חלופות למיקום מעבר כזה. הענקת חופש מעבר לתיירים וכלי תחבורה במעבר הנ"ל.

ב) התרת תנועה של כלי שיט תיירותיים בין נמלי ישראל וסוריה והתרת ירידת התיירים לחוף, על-פי העקרונות הנהוגים בתנועת אניות סיור בעולם.

ג) שיתוף-פעולה בהכשרת כח-אדם בתיירות, כולל ביקורים הדדיים במוסדות להכשרה בשתי המדינות.

ד) במסגרת נסיגת ישראל משטחים בגולן, יהיה על סוריה להתחייב לשמירת אתרי התיירות לרבות אתרים ארכיולוגיים ולנקיטת אמצעים למניעת הרס ולהמשך הפעילות הסדירה של אתרי ביקור יהודיים בשטח שיוחזר.

3.1.4 הכנת מסמך עבודה מול לבנון שיכלול הסדרים לגבי תנועת תיירים ואמצעי תחבורה, על פי העקרונות הבאים:

א) פתיחת מעברי גבול בין שתי המדינות, כולל מסופי גבול, מכס, משטרת גבולות וכו'. מעברים יכולים להיות באתר "הגדר הטובה" ובראש הנקרה (כולל מעבר לרכבת). הענקת חופש מעבר לתיירים וכלי תחבורה במעברים הנ"ל.

ב) התרת תנועה של כלי שיט תיירותיים בין נמלי לבנון וישראל והתרת ירידת התיירים לחוף, על-פי העקרונות הנהוגים בתנועת אניות סיור בעולם.

ג) שיתוף-פעולה בהכשרת כח-אדם בתיירות, כולל ביקורים הדדיים במוסדות להכשרה בשתי המדינות.

3.1.5 הערכות לבואם של תיירים מארצות ערב (לא ממניעים מוסלמיים או דתיים), לאור הסיכויים להכרה מצד ארצות ערב כולל ארצות המגרב. מדובר על שילוט, הדרכה והכוונה בשפה הערבית ועל יכולת קליטה של ירושלים, ת"א, חופי הים התיכון, גנים ואטרקציות. הערכות זו צריכה לכלול התייחסות להכוונת תיירות ערבית למפעלי תיירות במיגזר הערבי הישראלי.

3.2 המינהל לשיווק (כולל אגף ההסברה ואגף חו"ל)

3.2.1 הכנת מסמך עבודה מול הפלשתינאים שיכלול הסדרים עם הממשל העצמי הפלשתינאי לגבי עידוד התיירות, שיווק מוצרי תיירות משותפים וכו'.

(א) דרכים לשיתוף-פעולה בעידוד התיירות ובעיקר בעידוד הצליינות בחו"ל. יתכן שניתן לבצע את הדבר במסגרת ארגון EMTA (ארגון התיירות למזרח הים התיכון) שיקום עד סוף שנת 1993 בהשתתפות ישראל, יוון, תורכיה וקפריסין. יש בכוונת הארצות המייסדות הנ"ל להזמין את ירדן, לבנון, סוריה והמע"פ להצטרף לארגון הנ"ל.

דרך אפשרית אחרת הינה על-ידי לשכות התיירות של ישראל, על-פי הסכם מתאים ובהשתתפות תקציבית של המע"פ. אפשר להגביל פעילות זאת לארצות מוטכמות בחו"ל ולמגזרי שוק מוגדרים. בשני המקרים יש צורך להגדיר שיטת הפעולה, מקום ומגזרי שוק.

3.2.2 הכנת מסמכי עבודה מול ירדן, סוריה ולבנון שיכלולו הסדרים לגבי עידוד התיירות, שיווק מוצרי תיירות משותפים וכו'.

(א) דרכים לשיתוף-פעולה בעידוד התיירות הביטורלי ובארצות בחו"ל. יתכן שניתן לבצע את הדבר במסגרת ארגון EMTA. דרך אפשרית אחרת הינה על-ידי הסכמים מתאימים בין ישראל וכל אחת מהמדינות הנ"ל. בשני המקרים יש צורך להגדיר שיטת הפעולה, מקום ומגזרי שוק.

3.2.3 בתכנון שיתוף הפעולה הנ"ל יש לכלול התייחסות לפעולות האפשריות הבאות:

(א) עידוד לטיטונאים מחו"ל להשתתף בסיורי-הכרות (Fam trips) באזור ובקידום חבילות תיור משולבות לשתיים או יותר ארצות.

(ב) אירוח משותף של מעצבי דעת קהל וכתבי תיירות.

(ג) עידוד ותאום של מבצעי פירסומת וסמינרים משותפים ע"י הרשויות או המגזר הפרטי. ארגון משותף של סמינרים לסוכני נסיעות בחו"ל, יחד עם חברות התעופה הלאומיות. הפעולות הנ"ל יכולות להתמקד במגזרי שוק מסויימים ולהיות מוגבלות לארצות שיוסכם עליהן.

3.2.4 תכנון מידי של הצגת "שעה השלום". יש לעצב מבצע פירסומת אשר מרכזת סיסמה המציגה את ישראל כיעד תיירות בלב אזור שנפתח לעידן שלום.

צריך להכין סידרת מאמרים המציגים את הרעיונות והסיכויים של שיתוף-פעולה תיירותי אזורי ולהפיץ אותם בלשכות בחו"ל.

ניתן להכין סידרת כתבות מצולמות בווידיאו שיציג את התכניות הנ"ל בדיאגרמות והנפשה.

3.2.5 מחוך הנחה שהותיקו יכיר בישראל ויקשור איתה יחסים דיפלומטיים בחושים הקרובים, צריך להערך למבצע אירוח של (ראשי הכנסיות הקתוליות) בארצות השונות. מדובר על הזמנת כמרים ביוחד עם עתונאים של אמצעי התקשורת הקתולית, כדי לנצל את ההכרה של הוותיקו לעודד צליינות קתולית.

3.2.5 בדיקה רצינית של אפשרויות עודד התיירות המוסלמית לאור סיכויי ההכרה וקשירת היחסים ע"י ארצות ערב בכלל, כולל ארצות המגרב.
האצת ההפקת חומר מודפס ומצולם לעודד התיירות המוסלמית בשפה הערבית, האנגלית והצרפתית.

3.3 האגף לתכנון כלכלי והחברות הממשלתיות לפיתוח התיירות

3.3.1 עריכת מסמך מקיף על אפשרויות הפיתוח של התיירות בעידן שלום, שיכלול את כל ההיבטים הכלכליים, השיווקיים, התחבורתיים, התעסוקתיים והחברתיים של המצב החדש.

3.3.2 תאום עם הצד הפלשתינאי והרשויות הישראליות המתאימות כדי להבטיח שהמע"פ תאפשר המשך קיום תקין של הפרוייקטים והמפעלים התיירותיים הישראליים בשטח המע"פ ולביצוע חכניות הרחבה ופיתוח.

בהקשר זה, חשוב להמשיך בתכניות פיתוח באזור בית-לחם הקשורות לארועי 2000 שנה של נצרות בארץ הקודש, תוך שיתוף-פעולה בין מוסדות רשמיים ופרטיים.
חשוב גם להבהיר את הנכונות והעניין שיש לישראל בשיתוף-פעולה מלא בפיתוח אתרים ומתקנים בעלי ענין משותף, בשטח השיפוח של המע"פ.

3.3.3 גיבוש זרכים כדי אפשר השקעות במפעלי תיירות לגורמים משני הצדדים בשטח השיפוח של הצד השני, על-פי החוקים והתקנות המקומיים.
בהקשר זה, יש להבטיח שהמשקיעים משני הצדדים יוכלו להעביר אליהם את פירות השקעתם.

3.3.4 קביעת קריטריונים לפיהם תהיה ישראל מוכנה לסייע למע"פ בהשגת מקורות מימון בינלאומיים לפיתוח התיירות בשטח המע"פ, בפרוייקטים בעלי עניין משותף

3.3.5 עיצוב חכנית בטייח להשקעות משותפות לישראל, המע"פ, ירון, סוריה ולבנון בחשתיות ואטרקציות בעלות ענין משותף.
קביעת קריטריונים לפיהם תהיה מוכנה ישראל להכנס ל-Joint Ventures בתכנון, השגת מימון וביצוע של חשתיות אלו.

יש לכלול בתכנית הנ"ל בניית מסופים מודרניים לשירות
התיירות, ביקורת הגבולות והמכס בכל נקודות המעבר בין
המדינות אשר יוסכם עליהן.

בברכה,

מרדכי בנאוי
הממונה על הקשרים הבינלאומיים

העתק: מר עוזי ברעם, שר התיירות
מר אלי גונן, מנכ"ל

תיירות

1. תאור המערכת

- א. התיירות הינה אחת ממקורות ההכנסה הפוטנציאליים החשובים ביותר בשטחים.
- ב. סקטור זה מפותח יותר באיו"ש מאשר באזח"ע.
- ג. משרד התיירות מטפל בכל פעולות הרישוי והפיקוח בשטחים, כולל רישוי מתקני תיירות (כגון: בתי מלון) ושרותי תיירות (כגון: מדריכי תיור). משרד זה פועל להרחבת שרותי התיירות ולפיתוח מתקני תיירות חדשים.
- ד. באיו"ש, נושא התיירות מוסדר בחוק התיירות הירדני (מס' 45, 1965). בהתבסס על החוק פורסמו נהלים בתחומים שונים (ע"י השלטון הירדני לפני 1967, ומאז ע"י רשויות הממשל הצבאי והמנהל האזרחי).
- ה. באזח"ע אין חקיקה מרכזית המסדירה נושא התיירות, אבל ישנם נהלים שונים.
- ו. החוק הירדני מגדיר "רשות לתיירות" לעידוד ופיתוח סקטור התיירות. רשות זו מחזיקה סמכויות הרישוי בתחומי התיירות.
- ז. באזח"ע אין רשות מרכזית המנהלת ענייני התיירות. רישוי עיסוקים בתחומי התיירות נעשית במסגרת רישוי העסקים הכללי.
- ח. בשטחים פועל קמ"ט תיירות אחד לשני האזורים. בפועל, מרבית פעילותו באיו"ש.
- ט. משרד התיירות מעסיק 6 עובדים פלסטינים וקמ"ט ישראלי אחד.
- י. תחום התיירות כולל הפעולות הבאות:
  - (1) רישוי שרותי תיירות, כולל בתי מלון, מדריכי תיור, סוכנויות תיור והסעה.
  - (2) עידוד פיתוח התיירות, תכנון מסלולים.
  - (3) אחריות לאירועים מיוחדים כגון: חג המולד בבית לחם.
  - (4) הפעלת משרדי מודיעין לתיירות בבית לחם ובגשר אלנבי.
  - (5) פיקוח על שרותי תיירות.
  - (6) הפקה והפצת מדריכי תיירות, מפות וכו'.

2. סמכויות להעברה לממשל העצמי

- א. רישוי שרותים ומתקני תיירות.
- ב. פיתוח התיירות.

3. נושאים לדיון ולהחלטה

- א. המעלה ופיתוח אתרים בעלי חשיבות דתית, מורשתית והיסטורית לכל הדתות (כגון: מערת המכפלה).
- ב. פיתוח פרויקטים משותפים לעידוד התיירות באזור כולו.
- ג. מעבר תיירים בגשר אלנבי ובמעבר רפיח.
- ד. הכרה ברישוי מורי דרך, כ"ר לתיירים וכו'.

4. ניתוח תקציבי

נתח כח אדם מתוכנן - 1993

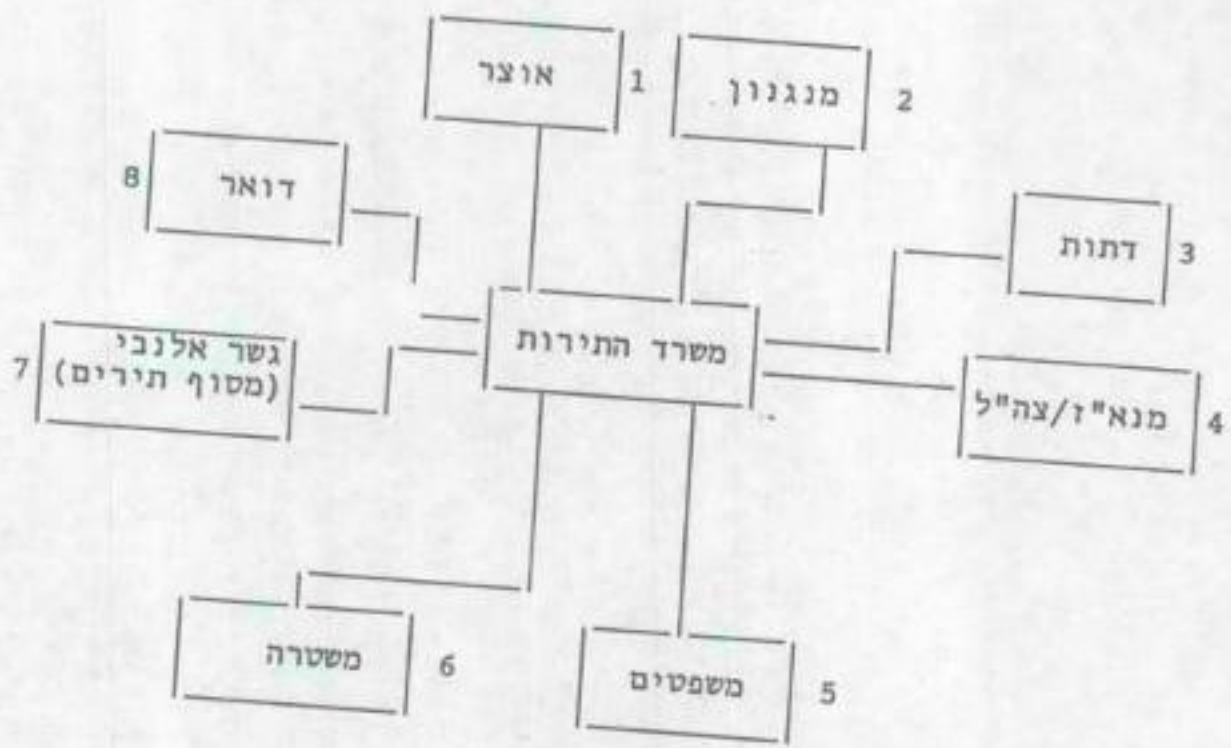
איו"ש	
0.04% - 6	ערבי
0.1% - 1	ישראלי
0.05% - 7	סה"כ

נתח מתוכנן מתקציב מנא"ז-1992

איו"ש	
0.1% - 393K	רגיל
0.3% - 200K	פיתוח
0.1% - 593K	סה"כ

- א. אין הכנסות מתיירות.
- ב. אין הוצאה מותנית בהכנסה במשרד התיירות.
- ג. אין הרשאה להתחייב במשרד התיירות.

משרד התירות - קשרי גומלין

1. משרד האוצר:
- העברת האחריות
- א. תקצוב וחשבות המשרד.
 ב. ביצוע שינויים תקציביים.
 ג. באיו"ש: ביצוע מכרזים, רכישות ושכירות.
 ד. באזח"ע: רכישות ע"י משרד האוצר.
 ועדת מכרזים באחריות רע"נ כלכלה
 שכירות באחריות ועדת דיור.
 ה. תשלומי שכר (באיו"ש).
 ו. ניהול צי הרכב
 ז. טיפול בפנסיונרים ע"י יחידת קרן פנסיה בעזה.
- ניתן
 נית
 נית
 נית
 נית
 נית
 לא נית (עלול למוטט הקרן).
2. מנגנון:
- א. גיוס ופיטורי עובדים והטיפול בהם.
 ב. תשלום ביטוח בריאות.
 ג. תנאי עבודה, שכר, דירוג וכו'.
 ד. טיפול בפנסיונרים באיו"ש.
 ה. תשלומי שכר (באזח"ע).
- ניתן
 נית
 נית
 נית
 נית
3. דתות:
- תאום הטכסים הדתיים (חמו"ל, זבח השומרונים טכסי הטבילה בירדן וכו').
- ניתן
4. מנא"ז-צה"ל:
- תאום טכסים עם גורמי מנא"ז, משטרה וצה"ל.
- ניתן
5. משפטים:
- הוצאה לפועל של פסקי דין.
- לא ניתן
6. משטרה:
- א. אכיפת תנאי הרישוי ומימוש פסקי דין.
 ב. ביקורת גבולות לתיירים נכנסים בגשר אלנבי.
- לא ניתן
 לא ניתן
7. גשר אלנבי-מסוף תיירים:
- דלפק מידע לתייר.
- ניתן

- א. תשלום אגרות כניסה לתיירים ולרכב תיירות
בגשר אלנבי.
ב. תשלום אגרות רישוי לשרותי תיירות (בתי מסחר
לתיירות, אגרות בתי מלון, רשוי סוכני תיירות
מורה דרך וכו').
- ניתן
- ניתן

מערכת התיירות באיו"ש

ראשי - פרקים

1. רקע

א. מבנה היחידה

(1) ישראלים - 2.

(2) ערבים - 5.

ב. תקציב

(1) לשנת 1991 (9 חודשים) - 146 אלף שקל.

2. מיון הנושאים והסמכויות

א. נושאים שניתן להעבירם לידי הממשל העצמי

(1) הטפול במכלול נושאי התיירות באיו"ש.

(2) ארגון חגיגות המולד בכית- לחם

הערה: בטקסים בהם ישנו ממשק עם ירושלים יהיה תאום עם הרשויות הישראליות הנוגעות בדבר.

ב. נושאים המחייבים שליטה/פקוח ישראלי

(1) מסוף התיירים - גשר אלנבי.

ג. נושאים פתוחים למשא ומתן ולהסכם

(1) קשרי הגומלין עם גורמי תירות ישראלים.

א נושאים המחייבים תאום עם רשויות ישראליות

1. חופש תנועה בישראל של גורמי תירות מהאזור

(1) קבוצות תיור מהאזור לישראל.

(2) מעמד מורי הדרך (מהאזור בחחומי ישראל ומורי דרך ישראלים בתחומי האזור).

(3) רכב תירות מהאזור בחחומי ישראל.

2. פקוח על גורמים זרים הפועלים באזור (חברות תעופה, חברות תירות וכו').

3. חגיגות המולד (הממשק עם ירושלים).

4. סכום והמלצות

(א) ניתן בעקרון להעביר הסמכויות שהוענקו לקמ"ט תירות בחזרה לממשל העצמי.

(ב) חלק מהתקנות והצווים קשור לסוגיות כוללות של הקשר בין האזור לישראל ולירדן (מעמדו יפתר לאחר הקביעה בדבר מהותם של קשרים אלה).

TOURISM

Tourism is potentially one of the most important income sources for the territories.

The tourist industry is relatively more developed in Judea and Samaria than in the Gaza Strip.

The tourism department handles all the licencing and supervisory activities in the territories, including the licencing and supervision of tourist facilities (eg. hotels) and tourist services (eg. guides). This department endeavours to expand tourist services and develop new tourist facilities.

In Judea and Samaria there is one central Jordanian law dealing with tourism (Law no. 45/1965). Based on this law, regulations have been issued in various fields (both prior to 1967 - by the Jordanian authorities, and since 1967 - by the Israeli Military Government authorities).

In the Gaza Strip, on the other hand, there is no general legal instrument regulating the tourism sphere, though there are several instruments dealing with specific issues.

The Jordanian Tourism Law of 1965 establishes a "tourism authority" to encourage and develop the tourist industry.

The tourism authority has the power to grant permits in the various tourism branches.

According to military government legislation all the authorities defined in the Jordanian law (including those of the tourist authority) have been transferred to the Tourism Staff Officer.

In the Gaza Strip there is no central authority dealing with tourist affairs. The licensing of the tourism industry, as well as it's supervision, are dealt with within the general business licensing legislation.

As in Judea and Samaria, the authorities concerning touristic affairs in the Gaza Strip have been transferred to the Tourism Staff Officer.

There is one Tourism Staff Officer who operates in both areas (though in practice most of his work is carried out in Judea and Samaria).

The tourism department employs 6 Palestinian workers and the Israeli Staff Officer, with a current budget of 393,000 NIS and a development budget of 200,000 NIS (Total - 593,000 NIS).

The tourism sphere includes the following functions :

Licensing tourist services, including hotels, tourist guides, tourist and transport agencies;

Encouragement of the development of tourism, planning trips and tours;

Responsibility for tourist events, like Christmas in Bethlehem;

Operating information offices for tourists in Bethlehem and at the Allenby Bridge;

Inspecting tourist services, including tourist agencies, souvenir shops, Arab and Israeli guides and hotels;

Publishing and advertisements, such as maps, and guide books.

POSSIBLE TOPICS FOR DISCUSSION:

- 1) Local tourist issues : hotels and guest houses, restaurants, souvenir shops, etc.
- 2) Licensing and supervision of tourist agents and guides.
- 3) Development of tourist sites and holy sites sacred to all religions, including joint projects stemming from a mutual interest in the development of tourist sites, in order to take maximum advantage of tourism potential.
- 4) Tourist crossing at the Allenby Bridge and Rafah Crossing.

תיירות - השלכות

1. משרד התיירות הינו קטן ממחינת נחח כח אדם והקציב. למשרד זה חשיבות רבה כיוון ששירותיו מסופקים לתיירים זרים.

2. אין משרד תיירות באזה"ע.

נחח כח אדם מחוכנו - 1993

איו"ש	
0.04%	6 -
0.1%	1 -
0.05%	7 -

נחח מחוכנו מחקציב מנא"ז - 1992

איו"ש	
0.1%	393K -
0.3%	200K -
0.1%	593K -

2. נושאים המחייבים תאום/פיקוח

- א. ניתן בעיקרון להעביר המכויות של קמ"ט תיירות לממשל העצמי.
- ב. יועבר כל נחח הקציב. פעילויות במסגרת הקציב יתואמו במלואן עם הרשויות הצדאיות במנהל האזרחי.
- ג. קליטת עובדים ופיטורי עובדים יחייבו קשר עם משרדי המגנון והאוצר.
- ד. מחייב תאום עם המנהל האזרחי ומשרד התיירות בישראל בנושאים הבאים:
  - (1) קבוצות תיור מהאזור לישראל.
  - (2) מעמד מורי הדרך (מהאזור בחומי ישראל ומורי דרך ישראלים בחומי האזור).
  - (3) רכב תיירות מהאזור בחומי ישראל.

TOURISM IN JUDEA-SAMARIA

CHAPTER A - LEGAL SURVEY

1) There is one central Jordanian law dealing with tourism, the Provisional Tourism Law No45/1965. Based on this law, regulations have been issued in various fields (Both the law and the regulations were amended by administrative legislation, also based mainly on this law).

TOURISM AUTHORITY

2) The Jordanian Tourism Law of 1965 (hereafter "the law") defines the tourism branches. Under this law, the management council of the tourism authority has the power to grant permits in the various tourism branches as well as to classify them.

3) Legislation issued by the Israeli Administration, transferred all the authorities defined in the law to the Tourism Staff Officer.

4) The Israeli Authority has not amended this law, except the amount of the fine mentioned therein. The Israeli Authority issued a resolution, conforming to the law, according to which tourist guides are considered a tourist branch. The Tourism Staff Officer appointed supervisors, including Arab residents, in order to verify that the law and its regulations are respected.

TOURIST INSTITUTIONS

6) Regulations regarding tourist institutions and their supervision stipulate that they must have a permit from the director of the Tourism Authority. These regulations also stipulate that the Council is authorized to classify hotels and to determine their price lists. The director is authorized to supervise every tourist

TOURISM

Tourism is potentially one of the most important income sources for the territories.

The tourist industry is relatively more developed in Judea and Samaria than in the Gaza Strip.

The tourism department handles all the licencing and supervisory activities in the territories, including the licencing and supervision of tourist facilities (eg. hotels) and tourist services (eg. guides). This department endeavours to expand tourist services and develop new tourist facilities.

In Judea and Samaria there is one central Jordanian law dealing with tourism (Law no. 45/1965). Based on this law, regulations have been issued in various fields (both prior to 1967 - by the Jordanian authorities, and since 1967 - by the Israeli Military Government authorities).

In the Gaza Strip, on the other hand, there is no general legal instrument regulating the tourism sphere, though there are several instruments dealing with specific issues.

The Jordanian Tourism Law of 1965 establishes a "tourism authority" to encourage and develop the tourist industry.

The tourism authority has the power to grant permits in the various tourism branches.

According to military government legislation all the authorities defined in the Jordanian law (including those of the tourist authority) have been transferred to the Tourism Staff Officer.

In the Gaza Strip there is no central authority dealing with tourist affairs. The licensing of the tourism industry, as well as its supervision, are dealt with within the general business licensing legislation.

As in Judea and Samaria, the authorities concerning touristic affairs in the Gaza Strip have been transferred to the Tourism Staff Officer.

There is one Tourism Staff Officer who operates in both areas (though in practice most of his work is carried out in Judea and Samaria).

The tourism department employs 6 Palestinian workers and the Israeli Staff Officer, with a current budget of 393,000 NIS and a development budget of 200,000 NIS (Total - 593,000 NIS).

The tourism sphere includes the following functions :

Licensing tourist services, including hotels, tourist guides, tourist and transport agencies;

Encouragement of the development of tourism, planning trips and tours;

Responsibility for tourist events, like Christmas in Bethlehem;

Operating information offices for tourists in Bethlehem and at the Allenby Bridge;

Inspecting tourist services, including tourist agencies, souvenir shops, Arab and Israeli guides and hotels;

Publishing and advertisements, such as maps, and guide books.

POSSIBLE TOPICS FOR DISCUSSION:

- 1) Local tourist issues : hotels and guest houses, restaurants, souvenir shops, etc.
- 2) Licensing and supervision of tourist agents and guides.
- 3) Development of tourist sites and holy sites sacred to all religions, including joint projects stemming from a mutual interest in the development of tourist sites, in order to take maximum advantage of tourism potential.
- 4) Tourist crossing at the Allenby Bridge and Rafah Crossing.

institution, to inspect its conditions, its food quality, etc.

7) Some amendments, mostly of a technical nature, were introduced into the regulations regarding the tourist institutions, such as fee adjustment.

8) Based on the law and according to the above-mentioned regulations, the Tourism Staff Officer has issued three groups of specific instructions, all of them similar to those existing in Israel: instructions concerning tourist institutions and their supervision (hotel classification- J.S. - 1975); instructions concerning tourist institutions and their supervision (minimum conditions for unclassified hotels - J.S.- 1975); instructions concerning tourist institutions and their supervision (provision of water and citrus fruits during meals - J.S. - 1985).

LOCAL TOURISM AND TRAVEL AGENCIES

9) The regulations regarding tourism and travel agencies of 1966 stipulate that in order to open a travel agency a permit from the authority's manager is required. The same goes for a foreign agency.

10) The above-mentioned regulations were amended several times by the Israeli Authorities and they require, among others, passing an examination on tourism and 5 years experience in the branch, as a condition for obtaining a permit.

LOCAL TOURIST GUIDES

11) The regulations regarding tourist guides and their supervision of 1966 stipulate that a tourist guide needs a permit from the Tourist Authority in order to operate.

12) A supplement was added to the regulations stipulating that a tourist guide should refrain from receiving tips, preventing guides from receiving tips or any other remuneration as a result of referring a tourist to a given business. Also, the fee rates were updated.

SOUVENIR SHOPS

13) The regulations regarding oriental souvenir shops, of 1966, stipulate that one needs a permit in order to open an oriental souvenir shop and to sell such souvenirs. Among other instructions defined by these regulations, a shop-owner has to display his goods' prices very clearly.

14) These regulations were amended several times by the Israeli Authorities: regulations regarding oriental souvenir shops (amendments), of 1976, stipulate that a peddler or a stall-holder who sells oriental souvenirs must obtain a permit from the Tourism Staff Officer and this can be obtained only after presentation of a certificate from the local Chamber of Commerce that the applicant is duly registered as a peddler. In other amendments, the list of items defined in the regulations, as well as the fees, were updated. Also, other instructions classify such shops according to their registered capital.

REGULATIONS ISSUED BY THE ISRAELI ADMINISTRATION UNDER THE JORDANIAN LAW

15) The regulations regarding a registered tourist shop (J.S. - 1976) stipulate that a shop owner may apply to the Tourism Staff Officer for authorization to display a tourist emblem in his shop. This emblem certifies that the shop is included in the list of tourist shops registered by the Tourism Staff Officer.

16) The regulations regarding tourist offices (J.S. - 1989) stipulate that a tourist travel service needs a permit from the Tourism Staff Officer. They also define the conditions for the issuing/renewal of the permit, including examination and bank guarantee, as well as the power to cancel a permit. They also refer to the transportation of tourists in Israel or in any other territory administered by the IDF.

ORDER RELATING TO GUEST REGISTRATION

17) The Order regarding guests and dwellers (J.S. - No 153/1967) stipulates that a hotel owner (as well as inns or guest houses) must record every guest in the guest register. The hotel owner must send a copy of the guest list to the district military commander once a week.

*

CHAPTER B - BACKGROUND

In order to adequately describe this wide subject, we have divided it into four periods which constitute turning points for tourism in Judea-Samaria. It should be emphasized that tourism in Judea-Samaria is affected by tourism trends in Israel as a whole. Fluctuations in tourism in Israel have an impact on tourist movement in Judea-Samaria.

Furthermore, political and security developments in the area constituted another factor influencing these fluctuations, especially during the last few years.

The tourist industry was undoubtedly affected, more than any other economic branch, by the above-mentioned fluctuations.

1967-1970 - FIRST PERIOD

This period was dedicated to the intensive study of the Judea-Samaria tourist activities and sites as well as the implementation of Jordanian law (which existed there before) with relevant Civil Administration legislation.

1971-1987 - SECOND PERIOD

This period was characterized by the development of tourist activities in Judea-Samaria, and especially markets for the internal and foreign tourists. Restaurants and tourist sites in Judea-Samaria were developed and reopened to visitors.

This period includes the years of the treaty of Peace with Egypt and the growth of joint Jordanian -Israeli -Egyptian tourism.

The number of tourists crossing the Allenby Bridge reached 60,000 per year.

---

* The background section of this paper deals with Judea-Samaria. There is no tourism office in Gaza.

1987-1990 - THIRD PERIOD

Direct and substantial blow to tourism in Judea-Samaria caused by the disturbances during those years. The average tourist visited Judea-Samaria very selectively and tourist activities regressed. Tourist businesses shut down and tourists refrain from visiting Judea-Samaria sites.

1990-1992 - FOURTH PERIOD

In March 1991, with the end of the Gulf War, the situation turned around and today tourist volume in Israel is once again expanding. In Judea-Samaria sites the reversal is slower. Local and foreign tourists visit Judea-Samaria sites very selectively and the main destinations are Jericho, the Jordan Valley, and Bethlehem.

TOURISM IN JUDEA-SAMARIA SITES IS CHARACTERIZED BY THE FOLLOWING ELEMENTS

- A) Arab tourism which prevailed during the Jordanian period (including Winter Tourism) mainly in Jericho, Ramallah, Hebron and Nablus, is practically non-existent today.
- B) Israeli visitors became an important element since 1967 and, as stated before, this flourished until 1987. Currently, Israeli visits are very selective.
- C) In towns where tourism is essentially Christian, such as Bethlehem, it was directly influenced by the Pilgrim chartered tours and Bethlehem received a considerable push. In 1971, a commercial center and a new tourist office were built. 6 tourist guides from the Bethlehem area have recently been recruited for the supervision of the Bethlehem and Jericho regions.

- D) Following the most active tourist movement along the Jerusalem- Jericho- Jordan Valley axis, a plan for the opening of a tourist office in Tel-Jericho is under consideration and a master plan for the development of regional tourism in Jericho-Jordan Valley has been prepared. It should also be noted that the Allenby Bridge Terminal which was set up in 1975 positively influenced tourist visits.

TOURISM IN THE GAZA STRIP

LEGAL SURVEY

There is no single general legal instrument regulating the tourism sphere in the Gaza Area, although there are several instruments dealing with specific issues.

A. LICENSING

During the British Mandate there were Defence Regulations dealing with the registration of hotels and guest houses. Since these regulations stipulated that they should be extended yearly it is not clear whether they are still in force.

Law no. 21 of 1962 regulates the licensing of travel and tourist agencies. Military government legislation amended this law so as to include a yearly license renewal requirement.

According to the Order concerning Business Licensing of 1972, hotels, hostels, guest houses as well as restaurants, tourist offices and souvenir shops, require licenses granted by the Tourism Staff Officer.

CHAPTER C - POSSIBLE TOPICS FOR DISCUSSION

- 1) Local tourist issues in the territories: hotels and guest houses, restaurants, souvenir shops, etc.
- 2) Licensing and supervision of tourist agents and guides
- 3) Development of tourist sites and holy sites sacred to all religions.
Joint projects stemming from a mutual interest in the development of tourist sites in the area, in order to take maximum advantage of tourism potential.
- 4) Tourist crossing at the Allenby Bridge and Rafah Crossing
- 5) Jordanian-related issues.

B. TOURIST GUIDES

The Tourist Guides Ordinance of 1927 regulates the licensing of tourist guides and their supervision.

The Tourist Office Regulations of 1989 refer to an "expert for transporting tourists" and to the conditions for acknowledging such an expert. According to these regulations a license is needed in order to lead organized tours of tourists in Gaza, Israel and Judea and Samaria.

C. GUEST REGISTRATION

The Order regarding guests and dwellers (no. 198) stipulates that a hotel owner must record every guest in the guest register. The hotel owner must send a copy of the guest list to the nearest police station once a week.

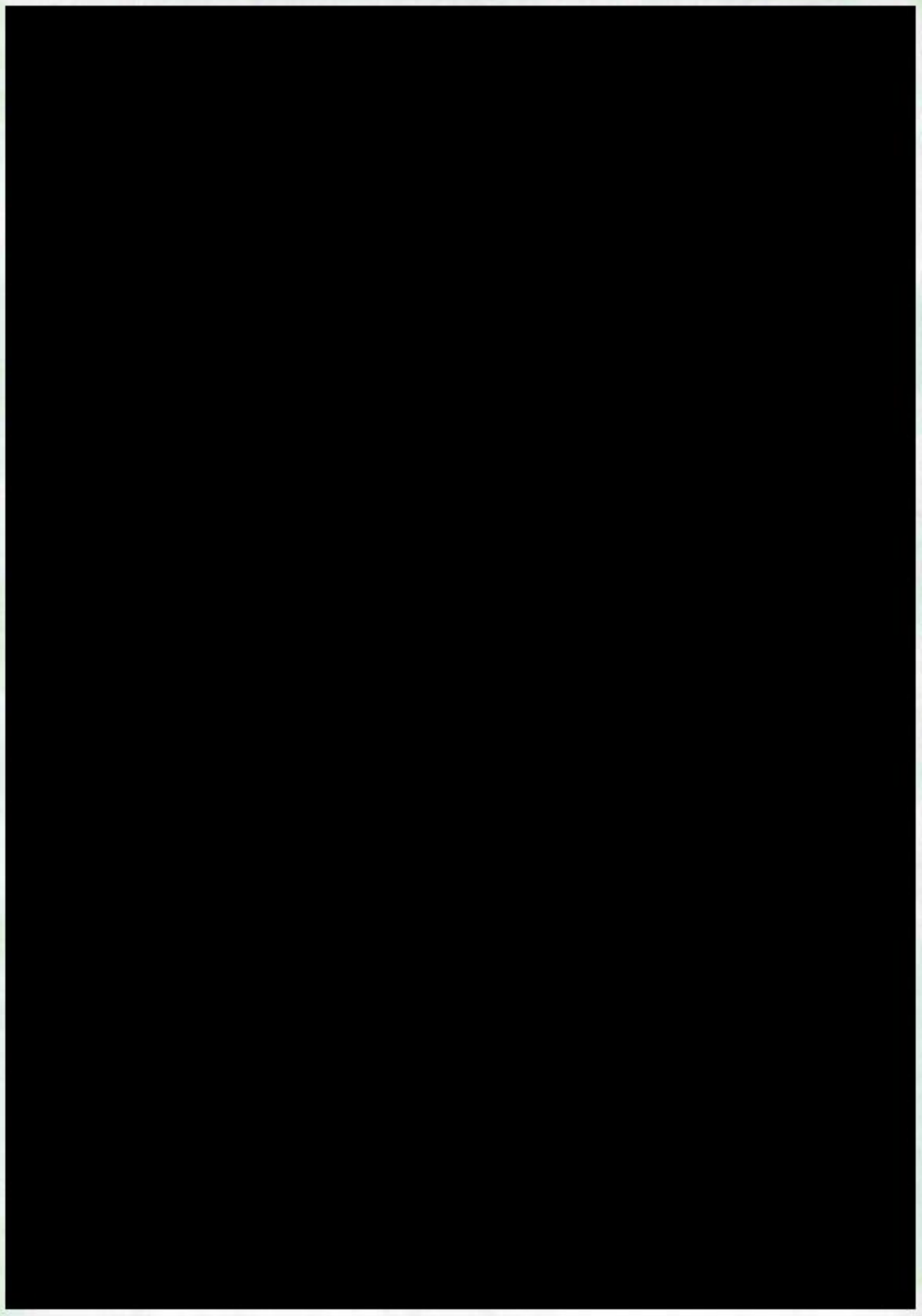
קווים

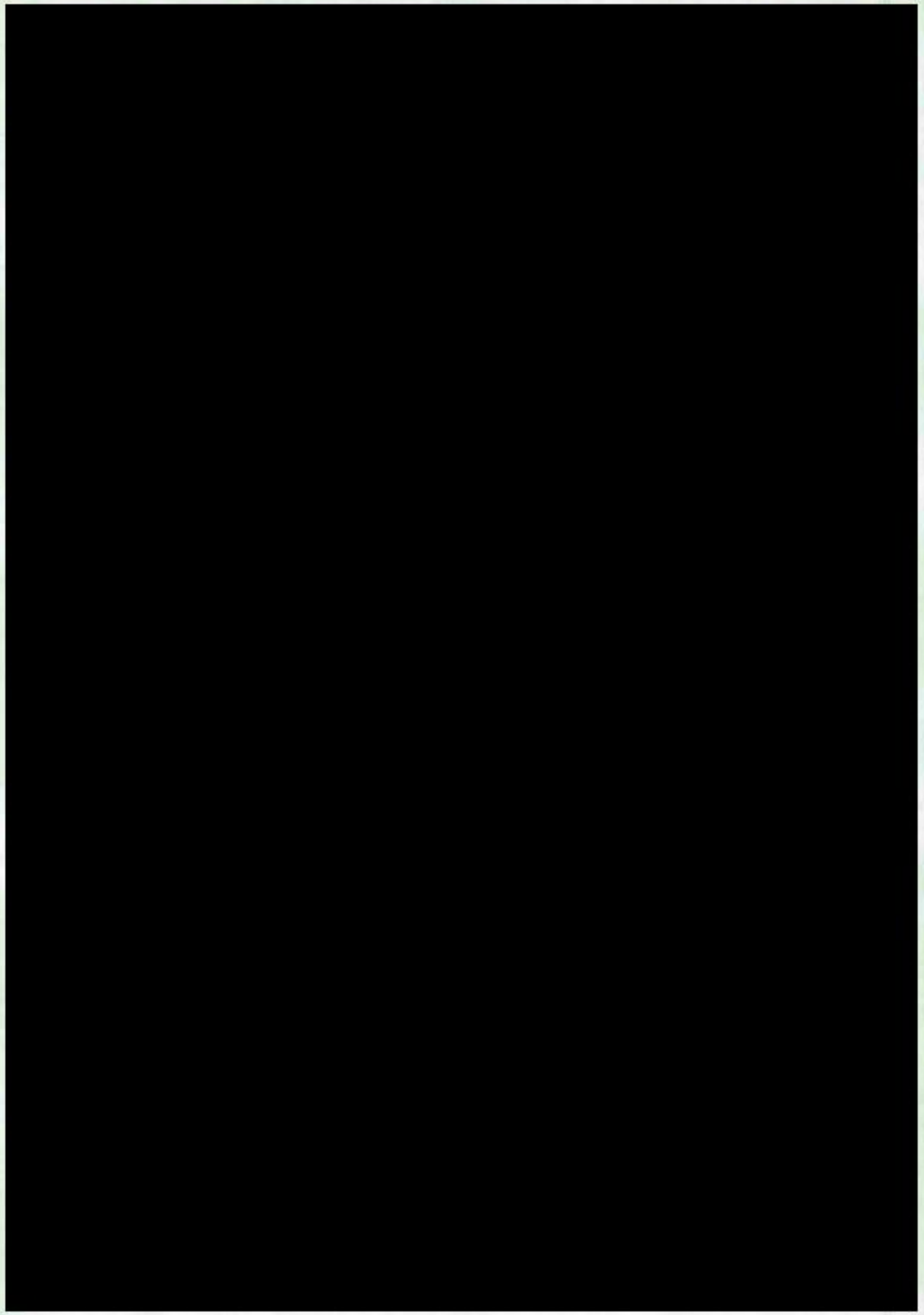
אדומים

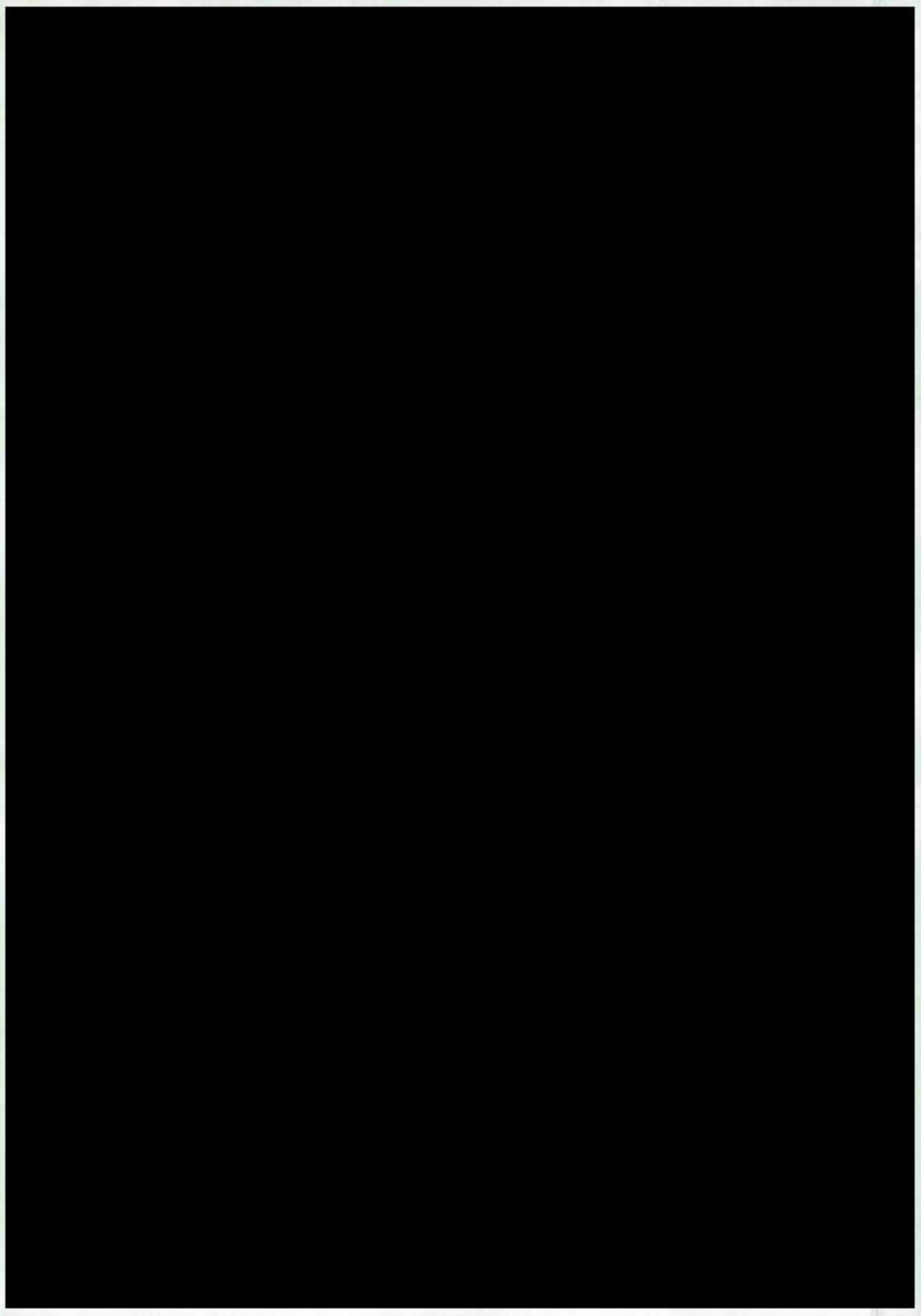
קווים

אדומים

נושאים

אופציונאלים

פרק נושאים אופציונליים

1. הקמת ועדת תאום : לשאלות וסוגיות מיוחדות, במיוחד לשאלות השנויות במחלוקת ושאלות שלא פורטו במסמך זה ועשויות להתעורר במהלך יישום ההסכם.

2. הכשרת כ"א בתיירות : שיתוף פעולה בהקמת בתי ספר לתיירות, שאלות פדגוגיות שאלות בנושאי אתרים, מסלולים. ושאלות בנושאי אתיקה ועוד .

3. שיווק בינ"ל בתיירות : במיוחד בשאלות ;
  - א. פתיחת לשכות תיירות בחו"ל ע"י מע"פ, מעמדן ושאלת הצגתן בחו"ל.
  - ב. שיתוף פעולה בירידים בינ"ל הופעה משותפת או הצגה נפרדת.
  - ג. חברות בארגוני תיירות בינ"ל, כשירות הופעתם של מע"פ ומעמדן בארגונים .
  - ד. כנסי תיירות רשמיים בינ"ל, כנ"ל .

- ככל הסוגיות הנ"ל יש לקבל את עמדת משרד החוץ .

4. פיתוח תשתיות תיירותיות משותפות :

תאום נושאים אלה בין המע"פ לישראל ו/או ין מדינות שכנות עם המע"פ, קביעת כללים תקצוב ותכנון וכד' ..

5. השקעות משותפות

תכנון השקעות משותפות לדוגמא ; הקמת פרויקט תיירותי משותף לישראל, ירדן ומע"פ בים המלח.

6. מחקרים משותפים

שיתוף פעולה ביזום מחקרים סקרים תיירותיים משותפים.

7. שיתוף פעולה בנושא פרסומת, פרסום והפקת חומר פרסומי.

נושאים

פתוחים

פרק נושאים פתוחים

1. הקמת בתי הימורים :

הסדרים לגבי כוונות פתיחת בתי הימור, מתן היתרים, רשיונות וכד'.

2. פעולות חבלה עוינות (פח"ע) .

עד היום התייר מפוצה ע"י מס רכוש במקרה של פגיעת פח"ע או באופן פרטי או ע"י סוכן הנסיעות .
יש לקבוע הסדר לפיצוי תיירים במע"מ לפי התנאים הקיימים בישראל, דהיינו ; באמצעות הביטוח הלאומי הכולל הוצאות אשפוז נסיעה וכד' וחו"ח במקרה מוות, הוצאות הסעה, קבורה וכד' .

מדינת ישראל
STATE OF ISRAEL

משרד התיירות
MINISTRY OF TOURISM

נייר עבודה לשיחות האוטונומיה

תיירות ביו"ש ובעזה

הערה כללית: מסמך זה מתייחס לכל היבטי התיירות שבאזור האוטונומיה למעט אלה הנמצאים בהתיישבות הישראלית.

אוקטובר 1993

נתונים

פרק נתונים

1. נתוני רקע כללי

א. התיירות הינה אחת ממקורות ההכנסה הפוטנציאליים, החשובים בשטחים.

ב. סקטור זה מפותח יותר באיו"ש מאשר באזח"ע.

ג. משרד התיירות מטפל בכל פעולות הרישוי והפיקוח בשטחים, כולל רישוי מתקני תיירות (כגון: בתי מלון חניות ממכר לתיירים וכו') ושירותי תיירות (כגון: מדרכי תיירות). משרד זה פועל להסדרת שירותי התיירות ולפיתוח מתקני תיירות חדשים.

ד. איו"ש נושא התיירות מוסדר בחוק התיירות הירדני (מס' 45 1965). בהתבסס על החוק פורסמו נוהלים בתחומים שונים (עד השלטון הירדני-לפני 1967 ומאז ע"י הרשויות של הממשל הצבאי והמנהל האזרחי) (ראה נתונים מפורטים נספח ב').

ה. תכל עזה אין חקיקה מרכזית המסדירה את נושא התיירות. נושאי התיירות מוסדרים בנוהלים וכן רישוי העסקים בתחומי התיירות, במסגרת רישוי העסקים הכללי.

ו. בשטח פועל קמ"ט תיירות אחד בשני האזורים ומועסקים בסמכותו ובניהולו שישה עובדים מקומיים (ביו"ש), כאשר עיסוקם באזור יו"ש בעיקר.

2. נושאי התיירות שבתחום סמכויותיו של קמ"ט התיירות כדלקמן:

1. רשוי שרותי תיירות, כולל: בתי מלון, מורי דרך, סוכנויות נסיעות והסעה, בתי מסחר למזכרות וחנויות לתיירים.
2. עידוד פיתוח תיירות, תכנון מסלולים למשרדי הסעות לתיירים.
3. אחריות לארועים מיוחדים כגון: חג המולד בבית לחם.
4. הפעלת לשכות מודיעין לתיירים בבית לחם, בגשר אלנבי וביריחו.
5. הפקת והפצת חומר הסברה לתיירות, שיפור חוברות וכדומה.
6. פיקוח על שרותי התיירות ונותני השרותים ואכיפת החקיקה.

2. נתונים ארגוניים

א. משרד הקמ"ט בירושלים (משרד ראשי)

1. עובדים: קמ"ט - עובד משרד האם והמנהל האזרחי מזכירה - עפ"י חוזה ממשרד האם.
2. ציוד וריהוט רגילים + מחשב ופקסימיליה (מטעם המנהל האזרחי).
3. רכב הקמ"ט (מטעם המנהל האזרחי).

ב. לשכת תיירות בני"ל (ככר המולד) -

1. עובדים: 5 עובדים מקומיים - תקניים
4 עובדים חוזיים מקומיים (משמשים כדיילי
תיירות).

2. ריהוט רגיל למשרד עבור 5 עובדים ולקבלת קהל
+ מערכת מחשב ופקסימליה ומכונת צילום.
3. רכב הדיילים, ג'יפ מטעם המנהל האזרחי

ג. לשכת התיירות ביריחו - (תל יריחו)

עובדים: 1. עובדת מקומית חוזה ארעי
פקידת הסברה

2. עובדים חוזיים כדיילים - לא מאויש
ביתן אשני חדרים - ריהוט משרדי ולקבלת קהל.

ד. לשכת התיירות בגשר אלנבי

1. עובדת ישראלית משרד האם עפ"י חוזה
2. במסוף התיירות, שני חדרונים ריהוט פשוט ופקסימיליה.

3. נתוני תקציב

א. תקציב רגיל - סה"כ 507 אלף שקל (לכ"א, לפעולות עידוד,
תפעול ואחזקה, הוצאות שוטפות.

ב. תקציב פיתוח - סה"כ 200 אלף שקל (לפעולות מנצעיות
מיוחדות).

4. נתוני תנועת תיירות (ראה דיאגרמה)
(גילף זמיר)

א. התיירות לאזור יו"ש מגיעה בשלושה צירים מרכזיים:

1. ציר הנקעה יריחו לירושלים - כמות התיירים המגיעים לתל יריחו (עצירה לשהייה קלה) 400,000 תיירים בשנה. כלשכה מבקרים כ- 5,000 תיירים. הלשכה כאמור נפתחה רק ב- 1992.
2. ציר ירושלים בי"ל, חברון - כיום מגיעים לבית לחם כמיליון תיירים בעיקר לככר המולד. (בשנה האחרונה נמתח הציר לכוון חברון אליה מגיעים כ- 5,000 תיירים בשנה).
3. ציר גשר אלנבי יריחו - ירושלים - כיום מבקרים בגשר כ- 45,000 תיירים בשנה (ב- 1980 עברו כ- 8,000 תיירים) לגשר זה יש פוטנציאל גדול של עוברים לקראת העתיד עם כינון השלום עם שכנינו (ראה נספח תנועת תיירים בגשר מעודכן לאוגוסט 1993 במשך 10 השנים האחרונות). (ראה נספח א')
- ב. תיירות ישראלית ליו"ש כמעט ונפסקה כיום יש מבקרים באזור יריחו, וואדי קלט, הרודיון, סוסיא, אזור צפון ים המלח, הנקעה, קבר רחל. (לאחר זה כמעט ולא הפסיקו להגיע מבקרים ישראלים).
- ג. תנועות תיירות לאזור עזה, בתקופת חמש השנים האחרונות כמעט ולא ביקרו תיירים באזור (למעט אזור גוש קטיף). לפני תקופת האינתיפאדה ביקרו באזור קבוצות תיירים מיוחדות אבל כודדות, אך תנועת הישראלים היתה ערה.

ד. בתקופת החגים לעדות האתניות השונות היתה בדרך כלל תנועת
תיירות ערה, לארועים ולחגים הגיעו צליינים רבים.
להלן עיקר התנועה:

1. חגי מולד 24/12, 06/01, 18/01 - כ- 10,000 צליינים בני"ל
2. חג הזבח השומרוני בשכם - באפריל כ- 4,000 מבקרים
ואורחים.
3. לקומארן - צליינים (הטברנקל- סוכות הנוצרי) כ- 5,000
צליינים.
4. לאתר הטבילה (קאסר אל יהוד) אוקטובר (פרנציסקנים) כ-
6,000 צליינים. בינואר לאורטודוכסים - כ- 5,000 עולי
רגל.
5. בפסח הנוצרי - לככר המולד כ- 8,000 צליינים.

ה. מפעלי תיירות ביו"ש

כיום נמצאים באזור יו"ש מספר מפעלי תיירות מורשים, כמפורט להלן: (רשימה מפורטת לפי ערים, לפי שנים 1993, 1992, 1980, 1967) ראה נספח ג' .

10	-	בתי מלון	*
28	-	מסעדות לתיירים	*
50	-	חנויות לממכר לתיירים	*
18	-	מדריכים (בבית לחם)	*
17	-	סוכנויות נסיעות	*
58	-	מפעלי תיירות לאומנויות	*
9	-	רוכלים מורשים	*
3	-	גמלים לרכיבה לתיירים	*

ניתן ללמוד מהטבלה המפורטת שבנספח שתיירות הצליינים ליו"ש בעיקר לבית לחם גדלה גידול ניכר במפעלי התיירות ובמספר המבקרים. בעוד הערים שכם, רמאללה, חברון ויריחו, חלה ירידה משמעותית במפעלי תיירות ובעיקר במלונות לתיירים (נתקופה הירדנית זכו ערים אלה לביקורי נכבדים ערביים) .

ו. אתרי תיירות ביו"ש :

רצ"ב רשימה מפורטת של כ 34 אתרי תיירות ביו"ש. רשימה זו אינה כוללת אתרי תיירות בהתיישבות הישראלית כגון : סוסיא, שילה וכו' (ראה פירוט לפי ערים נספח ד') .

מצב משפטי

בעזה ובאיו"ש

מצב משפטי באיו"ש ובעזה

1. מצב משפטי ביהודה ושומרון

א. ביהודה ושומרון קיים חוק התיירות הירדני מס' 45 משנת 1965, חוק זה, מסדיר כללי שרותי התיירות ומסמיך התקנת תקנות.

מכוח חוק זה הותקנו תקנות בנושאים של שרותים ומתקני תיירות.

להלן החקיקה הירדנית :

1. חוק התיירות הזמני מס' 45 לשנת 1965 . . . . .
2. תקנות הציוד ושרותי הפרסומת והפעולות הקונסטרוקטיביות של שרותי התיירות מס' 44 לשנת 1966 . . . . .
3. תקנות הכספים של רשות התיירות מס' 45 לשנת 1966 . . . . .
4. תקנות סוכנויות התיירות והנסיעות מס' 46 לשנת 1966 . . . . .
5. תקנות בתי מסחר למזכרות מזרחיות מס' 47 לשנת 1966 . . . . .
6. תקנות מורי הדרך והפיקוח עליהם מס' 48 לשנת 1966 . . . . .
7. תקנות מוסדות ההארכה והפיקוח עליהם מס' 49 לשנת 1966 . . . . .

ב. הממשל הצבאי והמנהל האזרחי היוו גורם סמכות משפטית לחקיקה משלימה ונוספת בנושאים שונים כולל נושאי התיירות. מתוקף סמכות זו הותקנו משנת 1967 תקנות, צווים והוראות המסדירים מתן שרותי התיירות. (רישוי פיקוח ואכיפה).

ג. חקיקה משנת 1967 היתה עם אוריינטציה ולעיתים אף חקיקה זהה או משלימה לחקיקה הירדנית. להלן החקיקה :

1. חוק התיירות

צו בדבר החוק הזמני על התיירות (אזור הגדה המערבית
(מס' 87), תשכ"ז - 1967

- - חוק התיירות הזמני מס' 45 לשנת 1965
(יהודה ושומרון) (מס' 917), תשמ"א - 1981

2. בתי מלון

צו בדבר רישום מתאכסנים ודיירים (אזור הגדה-המערבית)
(מס' 153), תשכ"ח - 1967

הוראות בדבר מוסדות ההארה והפיקוח עליהם
(תנאי המינימום לבתי מלון בלתי מדורגים)
(יהודה ושומרון) תשל"ה - 1975

- - - - - (עקרונות דירוג בתי מלון)

(יהודה והשומרון), תשל"ה - 1975

- - - - - (הגשת שתיה ופירות הדר בזמן הארוחות)

(יהודה ושומרון), התשמ"ו - 1985

3. משרדי נסיעות ותיור :

תקנות בדבר סוכנויות התיירות והנסיעות
(תיקון) (יהודה ושומרון), תשל"ו - 1976
- - - - (תיקון מס' 2) (יהודה ושומרון), תשמ"מ - 1979
תקנות בדבר סוכנויות התיירות והנסיעות (תיקון מס' 3)
(יהודה ושומרון), התשמ"ד - 1984
- - משרדים לתיור (יהודה ושומרון), התשמ"ט - 1989
- - סוכנויות התיירות והנסיעות (תיקון מס' 4)
(יהודה ושומרון), התשמ"ט - 1989

4. מורי הדרך

צו בדבר סוכני הסעה ומורי דרך ישראלים
(אזור הגדה המערבית), תשכ"ח - 1967
תקנות בדבר איסור קבלת עמלה על-ידי מורי דרך
תשל"ז - 1976
היתר כללי

5. בתי מסחר למזכרות

תקנות בדבר בתי מסחר למזכרות מזרחיות (תיקון)
תשל"ז - 1976
- - - - (תיקון מס' 2)
(יהודה ושומרון), תשמ"מ - 1980
תקנות בדבר בתי מסחר למזכרות מזרחיות
(תיקון מס' 5) (יהודה ושומרון) התשמ"ז - 1987
- - - - (6 - -) (- -), התשמ"ט - 1988
- - חנות רשומה לתיירים (יהודה ושומרון),
תשל"ז - 1976

6. פיקוח על השכרת רכב

צו בדבר פיקוח על השכרת רכב (יהודה ושומרון)
(מס' 1280), התשמ"ט - 1989

2. המצב המשפטי בחבל עזה

- א. באזור חבל עזה אין חקיקה מרכזית המסדירה את נושא התיירות, אולם ישנם מס' כלים משפטיים העוסקים בנושא ספציפי זה.
- ב. ידוע לנו על דבר חקיקה אחד הנוגע לנושא, והוא אחד מסדרת תקנות מנדטוריות, תקנות הננה משנת 1944, התקנות הנ"ל מסדירות את נושאי הרישוי, הניהול והפיקוח לגבי עיסוקים שונים לרכות בתי מלון.
- ג. בשנת 1972 הוענקו סמכויות לקמ"ט תיירות לפעול כרשות מוסמכת לנושאי, בתי מלון, אמצעי אכסון אחרים, מסעדות, סוכני נסיעות וחנויות למזכרות.
- ד. קמ"ט תיירות הוציא תקנות בדבר משרדים לתיור בשנת 1988 הנקראות, תקנות בדבר משרדים לתיור (אזור חבל עזה) התשמ"ט - 1989.

3. המלצות בנושא המשפטי

- א. כפי שפורט לעיל, הנושא התיירותי ביו"ש מוסדר בצורה נאותה הן ע"י החקיקה הירדנית והן ע"י החקיקה המשלימה מאז 1967. חקיקה זו מסדירה את כל נושאי הרישוי, הפיקוח והאכיפה של כלל שרותי התיירות.

ב. עם העברת הסמכויות למע"פ חובה ליצור רצף משפטי ויהיה צורך
לאמץ את החקיקה הקיימת לפחות לתקופת מעבר, עד שזו תוחלף (אם
תוחלף) והכל בהתאם לשיקולי המע"פ .

ג. שמירת החקיקה הקיימת והקפדה על אכיפתה תאפשר שוק תיירותי
פתוח בין ישראל למע"פ, בצורה יעילה תוך שמירה על רמת שרותי
תיירות גאותים לשני האזורים .

ד. אם יבואו שינויים דרסטיים בחקיקה הקיימת באזור המע"פ
וכתוצאה ממנה ידכחגו הסטנדרטים ברמת התקינה, ייוצר פער ברמת
השרותים, דבר שיצריך חשיבה מחדש על ההסדרים בדבר שוק
תיירותי פתוח לשני הצדדים .

סמכויות

פרק הסמכויות

א. נקודות המוצא

1. משרד התיירות ממליץ לא להכתיב כללי התנהגות למע"פ, בכל הנוגע להסדרת שרותי ומתקני התיירות בתוך האזור, כל עוד זה לא משפיע על מערכת התיירות הישראלית, למעט אחזקה נאותה ופתוחה של אתרי התיירות.

2. שוק תיירות פתוח, מעבר תיירים ורכב תיירות (אוטובוסים, רכב אשכול ורכב שכור) ללא מגבלות אדמיניסטרטיביות ועל בסיס ההדדיות.

ב. העברת סמכויות

1. כיום קמ"ט תיירות, הינו הרשות המוסמכת העליונה בנושא זה באזור יהודה ושומרון וחבל עזה. סמכויותיו, כמפורט בפרק המשפטי לעיל, רשאי להתקיין חקיקת משנה, להרשות לפקח לאכוף חקיקה, להגיש תביעות, ולגרום לפיתוח תיירות וכו' ...

2. סמכויות אלה יש להעביר באופן מסודר לרשות שתקבע ע"י המע"פ ובכפוף להמלצות בפרק המשפטי, הכל במטרה למנוע חלל משפטי וביצועי, באשר לטיפול בכל נושאי התיירות באזור המע"פ.

3. מסופי המעבר היבשתיים חייבים להשאר בשליטה וכפיקוח ישראלי, כאשר מעבר התיירים בין הגבולות, ירדן ואיו"ש, עם מצרים וחבל עזה, יתקיים תוך שמירה על הדדיות בכללי המעבר.

נספח ג'

מפעלי תיירות ביו"ש

1993	1992	1980	1967	
8	5	12	1	<u>בית לחם</u> : מסעדות לתיירים
8	8	9	1	בתי מלון לתיירים
37	34	45	13	חנויות לממכר לתיירים
18	18	18	52	מדריכים
2	1	1	0	סוכנויות נסיעות
55	---	---	---	מפעלי מלאכה ואומנויות

1971 - נבנתה לשכה חדשה מרכז חדש בככר המולד .
1992 - הפעלת 6 דיילי תיירות .

1993	1992	1980	1967	
11	7	11	11	<u>יריחו</u> : מסעדות לתיירים
0	0	3	3	בתי מלון חתיירים
4	1	3	2	חנויות לממכר לתיירים

1975 - נבנה מסוף תיירות בגשר אלנבי .
1992 - נפתחה לשכת תיירות בתל-יריחו, תכנית אב לפיתוח תיירות אזורית יריחו-בקעה.

1993	1992	1980	1967	
2	0	0	1	<u>חברון</u> : מסעדות לתיירים
2	0	1	2	בתי מלון לתיירים
3	2	11	11	חנויות חממכר לתיירים
2	2	1	2	סוכנויות נסיעות
2	---	5	---	מפעלי מלאכה ואומנויות

1993	1992	1980	1967	
4	1	8	8	<u>רמאללה</u> : מסעדות לתיירים
1	1	7	6	בתי מלון לתיירים
4	1	4	4	חנויות לממכר לתיירים
12	11	10	8	סוכנויות נסיעות

1973 - נפתחה לשכת תיירות במרכז רמאללה ונסגרה כעבור שנתיים .

1993	1992	1980	1967	
3	1	3	3	<u>שכם</u> : מסעדות לתיירים
1	0	2	6	בתי מלון לתיירים
2	0	1	5	חנויות לממכר לתיירים
1	0	2	2	סוכנויות נסיעות
1	---	---	---	מפעלי מלאכה ואומנויות

-- אין נתונים

0.9.1930 1.4.1931

רשימת בתי ספר וילדים שיש להם

17 אב 30

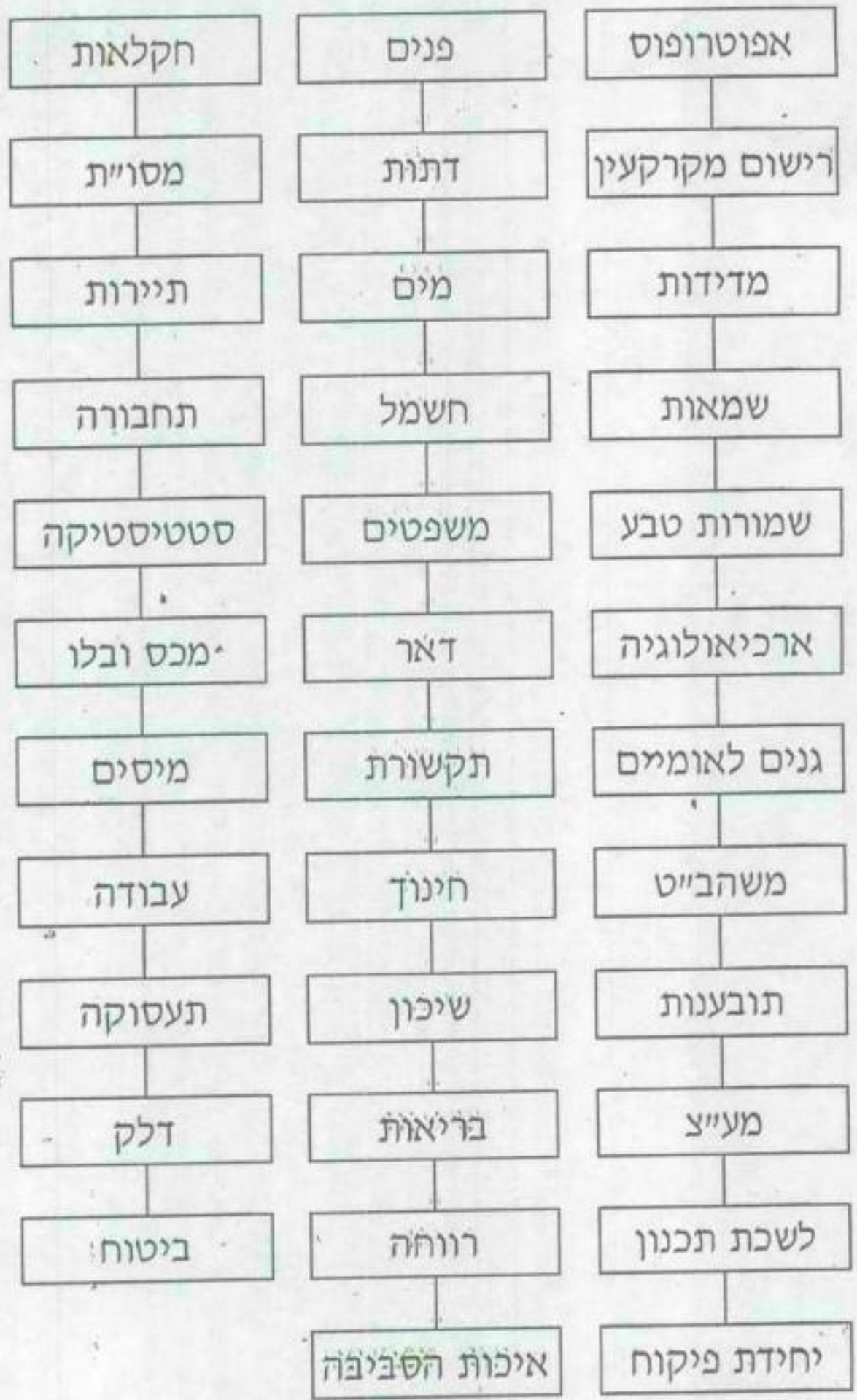
מ. ת. ע. מ.	שם	ש. ד.	מ. ד.	ש. ד.	מ. ד.	ש. ד.	מ. ד.	ש. ד.	מ. ד.	ש. ד.
21	בית ספר	1960	61207	רחוב	א. ש. ה. 7	א. ש. ה. 7	א. ש. ה. 7	א. ש. ה. 7	א. ש. ה. 7	א. ש. ה. 7
23	בית ספר	1967	61230	"	"	"	"	"	"	"
24	בית ספר	1966	61553	"	"	"	"	"	"	"
30	בית ספר	1964	64301	"	"	"	"	"	"	"
17	בית ספר	1954	60225	"	"	"	"	"	"	"

115

1572
16/10/30

תמצית מנהלים

1. רקע

- א. התיירות הינה אחת ממקורות ההכנסה הפוטנציאליים בתחומי האוטונומיה .
- ב. מהדיווחים שהגיעו עד כה המע"פ מתכוון לטפל בנושא התיירות כאחד הנושאים הראשונים שיזכו לפיתוח .
- ג. באיו"ש נושא התיירות מוסדר בחוק התיירות הירדני (מס' 45, 1965) מתבסס על חוק זה פורסמו נוהלים בתחומים שונים (עד 1967 ע"י הירדנים ומאז ע"י המנהא"ז) . באזור רצועת עזה אין חקיקה מרכזית המסדירה את נושא התיירות .
- ד. נושאי התיירות שבאחריות קמ"ט התיירות :

1. רישוי שרותי תיירות, כולל : בתי מלון, מורי דרך, סוכניות נסיעות והסעה, בתי מסחר למזכרות וחנויות לתיירים .
2. עידוד פיתוח תיירות, תכנון מסלולים למשרדי הסעות תיירים .
3. אחריות לארועים מיוחדים כגון: חד מולד בבית לחם.
4. הפעלת לשכות מודיעין לתיירים בבית לחם, בגשר אלנבי וביריחו.
5. הפקת והפצת חומר הסברה לתיירות, מפות חוברות וכד' .
6. פיקוח על שרותי תיירות ונותני השרותים, ואכיפת החקיקה.

2. נקודות מוצא

- א. משרד התיירות יפעל לשוק תיירות פתוח - מעבר תיירים ורכב תיירות ללא מגבלות אדמיניסטרטיביות ועל בסיס הדדיות .
- ב. משרד התיירות ממליץ לא להכתיב כללי התנהגות כתחום האוטונומיה בכל הנוגע להסדרת שרותי תיירות למעט דרישה לאחזקה והפעלה נאותים של אתרי התיירות .
- ג. משרד התיירות קובע מספר תנאי חיוניים עקרוניים להסדרת מערכת היחסים ההדדיים .

3. תנאים עקרוניים חיוניים - דרישות משרד התיירות

- א. הפעלת מערכת תחקית מיידית באזור האוטונומיה להסדרת שרותי תיירות. (אימוץ התקיקה הקיימת, אימוץ הדירקטיבות האירופיות, חקיקה חדשה וכו').
- ב. מעבר חופשי ללא תנאים מגבילים וללא מגבלות אדמניסטרטיביות לכל סוגי התיירות (קבוצות ובודדים) בכל סוגי התנועה (אוטובוסים, רכב השכרה, רכב פרטי, רכבות וכו').
- ג. היתר פעולה חופשי למורי דרך ישראלים בעלי תעודה רשמית בתחומי האוטונומיה .
- ד. מורה דרך מקומי מהאוטונומיה יוכל להדריך בישראל רק אם הוא בעל תעודה מוסמכת של מורה דרך שניתנה לאחר יועמד בדרישות מינימום ובהכשרה מיוחדת .
- ה. אתרי התיירות יוחזקו באופן נאות ויהיו פתוחים למבקרים במהלך כל השנה במשך היום ובשעות פתיחה שיפורסמו מראש ובמחירים סבירים.
- ו. המע"פ תאפשר חופש הפולחן הדתי וביקור במקומות הקדושים לכל הדתות במהלך כל השנה ובמיוחד בימים הקדושים לדתות.
- ז. ילקח בחשבון שפיתוח אתרי תיירות באזור האוטונומיה, ישפיעו של שטח ישראל ובמיוחד בכל הקשור לפיתוח חוף עזה והשפעתו על רצועת החוף הישראלית.
- ח. מקורות המים בצפון ים המלח יועמדו לשימוש אתרי התיירות שישראל תפתח באזור ים המלח.
- ט. תוסדר מערכת ביטוח לתיירים בתחומי האוטונומיה .

4. נושאים פתוחים לדיון

- א. אופציית הקמת בתי הימורים (קאזינו) בשטח האוטונומיה .
- ב. פתיחת לשכות תיירות בחו"ל מטעם המע"פ .
- ג. פרסום חומר תיירותי בחו"ל מטעם המע"פ .
- ד. פתיחת שדות תעופה באזור האוטונומיה ומשמעותן .

מחזורי
ק"מ
יחידה ה"מ"מ

Economic Consequences of Peace Between Israel and Its Neighbors

by Marwan Iskandar

The question of the economic consequences can be viewed from different angles. It is possible to anticipate future developments by analyzing available data and surveying regional economic trends. One projection based on these materials is that Israel, the most developed of the countries in question, could take advantage of peace to appropriate all the benefits it can. However, this interpretation, in the writer's opinion, would not shed light on the specific prospects that lie ahead for the Middle East after peace is agreed between Israel and its neighbors. Because their tense confrontation has persisted for so long, Arabs and Israelis rarely have stopped to consider just how similar they are in many characteristics, both positive and negative.

The official Arab perspective has been predominantly embodied in the Arab boycott of Israel. This boycott was agreed to by Arab League members in 1949 as a tool of pressure against Israel. It prohibited trade by Arab nationals with Israel and instituted a black list against foreign enterprises which invested in local production in Israel (for example, Coca Cola, American Motors, Ford Motor, etc.) or chose Israel for their regional headquarters. On the occasion of enacting the Arab boycott of Israel, Arab League members also approved the more positive idea, of an Arab Common Market.

Neither of the two initiatives has worked particularly well. The Arab boycott of Israel has never been watertight. Many Arab countries, particularly those

which achieved their independence from European colonial after the boycott's date of initiation, paid little heed to its terms. In some North African countries, such as Algeria and Morocco, the boycott regulations were ignored and derided. Oil-rich Arab countries in the Gulf endorsed boycott procedures without much enthusiasm and only to avoid accusations of lethargy on pan-Arab and nationalist issues. This was especially a problem during the Nasserite period (1953-1969) when it was too easy and too common to accuse individuals and states of failing Nasser's prescribed ideal for Arab nationalism and solidarity.

Apart from questionable political propaganda gains, the boycott hurt Arab economic development. The more positive idea, of an Arab Common Market, unfortunately, was neglected and eventually aborted. Various factors account for this failure. The most notable factor was the evolution of Arab political regimes with a contrasting ideology. Leftist leaning regimes in Egypt, Iraq, Syria and Algeria imposed the often destructive atmosphere of intellectual purity. Resources and individual freedoms were sacrificed to the will of autocratic leaders, and these regimes did not allow any reassessment of social and planning choices. Egypt, because of its poverty relative lack of resources, was forced to reconsider Nasser's socialist policies 15 years after their implementation. By contrast, Syria, Iraq and Algeria all devoted over a generation to rigid policies which transformed each of these states from surplus food producers to heavy food importers; while, at the same time, their heavy industries, intended as evidence of competence and development, languished and rotted away.

Israel has never felt the full negative effects of the Arab boycott, despite Israeli claims that Israel has lost \$40 billion over the past 42 years due to the boycott. The boycott may have even served to strengthen the Israel's case for aid from the West, particularly from the United States and West Germany. More importantly; in the years of trade liberalization during the seventies and eighties, Israel could point to the Arab boycott provisions as manifestations of Arab rigidity and desire to inflict damage.

In spite of these considerations of recent history, it is possible to foresee economic cooperation between Israel and its neighbors after the conclusion of peace agreements. Considering how significant a change peace between the Arab countries and Israel would be, it is possible to assume that in economic relations the spirit that would prevail is one of free trade, and the free movement of goods and capital.

Marwan Iskandar, chairman of M.I. Associates, has served as advisor to the ruler of Qatar, the Ministry of Finance of Saudi Arabia, the Lebanese president, Mobil Oil, and the Japan Export Trade Organization. He is currently advisor to the Lebanese prime minister. His latest book is The Cloud Over Kuwait (New York: Vantage Book Press, 1991).

and perhaps even individuals. Regional cooperation is currently the favored form of economic interdependence throughout the world, and is a primary factor in the prosperity of Europe, the Pacific, and North America. Peace between Israel and its neighbors will not yield economic benefits to all the participants in the peace process unless patterns of daily cooperation and exchanges expand to cement the web of relations between peoples who live close to each other and who must realize that their future as partners depends on peace and prosperity.

There are many areas and opportunities for cooperation. Elimination of restrictions by Israelis over the activities of Palestinians and restrictions by Arab countries on trade with Israel would, in itself, produce a wave of exchanges. However, much more than the enthusiasm generated from the elimination of restrictions is needed. The real need is for encouraging cooperation, trade, services, and technical exchanges between Israelis and Arabs on a regular and mutually beneficial basis. This will not materialize from grandiose projects. On the contrary, Arabs and Israelis will choose reciprocal activities and exchanges, provided they are not haunted by ghosts from the past, or threatened with political retribution by reactionist governments or extremist groups.

It is common knowledge that the World Bank and academic groups at Harvard and M.I.T. have developed general plans for regional cooperation. Although this form of hypothetical advance planning is undoubtedly helpful, the greatest benefits will derive from a sum total of cooperative exchanges between individuals and institutions on a daily basis over time. This does not rule out the benefits of planning on a macroeconomic level for cooperation in specific sectors or activities. However, concrete, daily benefits must materialize on the microeconomic level as well.

There are reasons to believe that this will come about. Some of these are briefly outlined below:

First, both Arabs and Israelis are coming to realize the futility of continued armed conflict. They have both accumulated substantial foreign debt to acquire

arms that have not and cannot bring security. For the Arabs, military parity is a mirage, particularly after the crumbling of the Communist bloc. The Israelis, with their tactical atomic bombs and air superiority, realize that they cannot impose peace on occupied territories. Moreover, the Gulf War revealed that Israel cannot be completely protected from missile attacks. This would be even more evident if the missiles were launched from the closest neighboring countries of Lebanon, Syria, or Jordan, rather than from more distant Iraq. While Israel could annihilate any Arab country that launches missiles against it, it

could also suffer tremendous human and environmental damage from missiles.

In addition to amassing and mastering sophisticated armaments, Israel is attempting to increase its Jewish population substantially by attracting well-educated Russian Jews. This program, after starting out strongly in late 1988 and early 1989, has recently faltered. The total number of Russian Jews is currently nearer to 300,000 than the target of 3 million, though very recent unofficial accounts suggest a recent increase in immigration. Unemployment and social problems are serious

challenges for this newly arrived community and for the Israeli government, as well as a drain on the local economy.

International developments, particularly the disintegration of the Communist bloc, indicate that global competition will eventually shift to the economic level. Regional cooperation in free trade blocs or common market organizations is considered to be one of the necessary frameworks for growth. In the Middle East, the enmity between Arabs and Israelis has driven Israel and its neighbors to adopt irrational policies aimed at hurting each other. Israeli policies in the West Bank restrict Palestinian development, and the Arab boycott of Israel, although applied haphazardly, serves to inhibit overall growth in the region.

We must assume that when peace occurs between Israel and its Arab neighbors, any peace agreement will be supplemented by economic and technical agreements which facilitate the flow of goods, capi-

---

Because their tense confrontation has persisted for so long, Arabs and Israelis rarely stopped to consider how similar they are in both positive and negative characteristics.

---

tal, and expertise between the various countries and communities of the region on an equal basis. Trade, technical exchanges, capital ventures, borrowing, and infrastructure will evolve in the years after a peace agreement.

I discuss below several areas ripe for the evolution of competition and cooperation on various macroeconomic and microeconomic levels. This summary focuses on the following questions and challenges: disarmament, agriculture and water, tourism and communications, energy, finance, and free trade.

Disarmament

All of the countries involved in the current peace process—Israel, Jordan, Syria and Lebanon—spend a high proportion of their national budgets on defense. The proportion of Israelis under arms represents 20 percent of the working population, while in Syria the proportion is nearer to 10 percent. In Jordan, this figure approaches 10 percent as well, and in Lebanon, the army accounts for 6 percent of the total working population.

Foreign public debt in Israel, Syria, and Jordan is relatively high per capita and in relation to each country's respective national income figures: Israel's foreign debt is about \$34 billion; Syria's is \$20 billion; and Jordan's is \$10 billion.

In all three countries, the primary reason for such high borrowing has been defense spending. Israel has enjoyed a high level of net capital inflows for military purposes, both as assistance and soft loans, and it is doubtful whether it will ever be asked to pay back its entire debt, most of which is owed to the United States. In case of a peace agreement, it is likely that much of this debt will be waived.

Syria's debt is largely owed to the Soviet Union and formerly communist East European countries. It is probable to expect only partial settlement of this debt, perhaps no more than 50 percent. Nearly \$5 billion of Syria's debt is owed to Iran for oil deliveries to Syria during the Iraq-Iran War, when Syria backed Iran. This debt is to be settled by an arrangement whereby thousands of Iranians will visit a site near Damascus revered by Shiites, an arrangement expected to continue for well over 20 years.

Jordan is not as lucky in the potential for any waiver of accumulated debt, so it will presumably insist on a higher level of direct assistance for a few years after peace.

It is obvious that a peace treaty must be supplemented by agreements for limiting the size of armies

and their weapons. Such agreements must be subject to inspection by representatives of the co-sponsors of the peace process or perhaps the United Nations. If agreements on reducing men under arms as well as armaments are implemented by all parties in good faith, then the four countries concerned can reduce their expenditures on defense over five years by the equivalent of 5 percent of their national income by the fifth year. This would be no small achievement and it would enhance their ability to increase productive investment, which would help to absorb greater numbers of young people in economic activity and production. The energies of no less than 500,000 Israelis, Syrians, Jordanians, and Lebanese would thus be channeled into peaceful production rather than wasted in useless and superfluous armies. Most importantly, tensions would subside, leading to an even higher level of mutual cooperation.

Agriculture and water

All four countries have difficult environmental conditions for profitable agriculture. Israel, Jordan, and Syria are very dry and their lands are mostly arid. Only Lebanon, because of its topography, enjoys enough rainfall to support profitable agriculture without costly investment in irrigation.

Population increases, which determine the rate of increase in the demand for food, range from a moderate (1.5 percent/annum) rate in Israel to very high (3.5 percent/annum) rate in Syria. All four countries are net importers of wheat, barley, sugar, rice, and meat. Israel is the only country which has a net surplus in agricultural production, primarily due to their agricultural exports, which exceed Israel's total agricultural imports. Notable Israeli agricultural exports include citrus fruits, avocados, custard apples, and flowers. The competence of the Israelis in agriculture is perhaps best demonstrated by exports of flowers to Europe, which exceeded \$250 million in 1991. This figure, incidentally, exceeds the total value of all industrial exports from Lebanon. The example of Israeli agriculture can be followed in the region with extensive technical assistance from the Israelis.

Due to unfavorable natural conditions for agriculture, in particular, limited water resources, agricultural production has come to depend on scientific methods and research. The agricultural sector in Israel is supported by continuous research into high value yields. This has provided the necessary basis for an active and highly developed food production industry. Today, Israel is one of the global leaders in agricultur-

al technology, especially in developing techniques for intensive production in plastic covered areas where climatic variables are controlled. The same applies with respect to irrigation methods and mechanization of agriculture. Productivity in Israel's agricultural sector, contrary to most other Middle Eastern countries, is on a par with Israeli industrial productivity. This is evident from the fact that 5.1 percent of Israel's total working population is employed in agriculture. Total Israeli agricultural production, including forestry and fishing, accounts for 5 percent of the Gross Domestic Product.

Syria, which has a relatively low population density, had enjoyed agricultural surpluses up until the late seventies. In the eighties, Syria became a net importer of food. Depending on climatic conditions, imports of wheat could be large, moderate, or, at best, small. Imports of meat to Syria had been increasing at a high annual rate but recently this trend has been partially redressed by the rapid growth of poultry farms which are substituting chicken for red meat, with concomitant public health benefits.

The problem of agriculture in Syria is accentuated by two factors: while the total population is increasing at a high rate, the average age of school graduation is also climbing, thus raising the proportion of non-productive dependents in the total population. There are also pronounced trends of migration from rural areas to cities and towns and the concurrent growth of more diversified eating habits of urban dwellers, both of which have placed additional pressure on food production.

Productivity in agriculture has been relatively low for several reasons: Syrian land reform laws, which redistributed lands to small farmers, found these farmers lacking the resources and incentives to develop the lands; the state in turn set unrealistic prices for agricultural products; the distribution of imported agricultural equipment was restricted to government authorities and institutions; and there were similar restrictions on seeds, fertilizers, and other needs.

Over the past four years, Syria has liberalized many aspects of its agricultural sector, including pricing. By virtue of a May 1991 law, vast lands can be allocated to companies who have specialized in agricultural production and packaging. Syria could well benefit from Israeli expertise and investments in agriculture. Overall, higher rates of agricultural self-sufficiency might be achieved on a region-wide basis as a result of Israeli assistance.*

With the restoration of private property in agriculture underway in Syria, and a well-developed agricultural cooperative program in Israel, it would seem that increased regional agricultural production depends only on the broader application and appreciation of

scientific methods. However, if self-sufficiency in food production is to be achieved by 2010, irrigation difficulties represent the single most important problem that needs to be solved.

Of all the countries under consideration, Lebanon is the only country which enjoys rainfall averages substantial enough for the excess water to flow into the sea. Experts have also pointed out that, with the exception of the al-Assi River water, which is apportioned with Syria, and the Hasbani River water, 93 percent of which utilized by Israel, most Lebanese rivers flow from sources within Lebanon into

Lebanese territorial waters.

However, only 15 percent of the available surface and underground water resources in Lebanon are currently used by the Lebanese. There is substantial waste in both agricultural and domestic use. Moreover, requirements for agricultural and domes-

*It should be noted that Syria, as one element in its search for better agricultural yields and its more effective adaptation to its harsh climatic conditions, has been the host of ICAARDA, the United Nations agency specializing in arid-lands agriculture. Teams of experts have been working out of Aleppo since 1973, contradicting the image of Syria as a country which does not welcome foreign technical aid.

Water tanks in the Golan Heights

tic use will not exceed 25 percent of available resources for many years to come. Thus, the opportunity for future cooperation in the use of Lebanon's water supply is immense.

Precipitation in Lebanon is estimated to be 10 billion cubic meters per year, while projected deficiencies in Jordan, Syria, and Israel in ten years time are estimated to be 3 billion cubic meters per year. Thus, Lebanon's average rainfall and underground water resources will allow for, after the implementation of a well-planned scheme for the erection of water retention and electricity generating dams, the irrigation of large tracts in Syria, Israel, and Jordan, in addition to Lebanon. Moreover, non-polluting electricity generated from these dams could cover most Lebanese requirements and contribute, in a more limited scope, to Israeli and Syrian needs.

The use of Lebanese waters represents the single most important potential for technical cooperation

Tourism: A view from the cedars of Lebanon

in the region. Investment and infrastructure requirements, however, will reach billions of dollars. In addition, rights of access to electricity and water have to be well-defined and protected. Considering Lebanon's present weakness and the role played by Syria and Israel in its internal affairs, the development of a plan preserving and utilizing Lebanese water for the benefit of the region must depend on the initiative and guarantees of the co-sponsors of the peace process, the United States and Russia, supplemented by European powers and Japan, who could participate in financing and implementing such a project.

Tourism and communications

Tourism is undoubtedly one of the most important areas of cooperation between Israel and its neighbors. Religious, historical, and natural conditions have made the region a museum for visitors from other parts of the world. The elimination of the Arab-Israeli conflict will further contribute to the attraction of a region deeply immersed in history. Together with visitors from places like Europe, the Far East, and the United States, nationals of the countries within the region will be able to visit areas which they do not know and enjoy the variations in climatic conditions, lifestyles, and attitudes.

The maximum number of tourists visiting countries engaged in the peace process is approximately 2.5 million visitors annually. With better organized and widely publicized tours, no less than 10 million tourists could be attracted to the region within five years time. The movement of tourists, guides, buses, and airplanes between the countries of the Middle East will, in addition to providing economic benefits, help cement relations between nationals of these countries. Greater development of tourism will necessitate inter-governmental cooperation on many levels: facilitating access to visitors (visas); movement of means of transport (buses, taxis, trains, planes, ships, yachts, etc.); insurance; public health; exchange of currencies; and communications between the countries concerned and the rest of the world.

Tourism is the most rapidly expanding segment of the international services sector. In addition, international tourism could contribute to a partial transfer of wealth to Third World countries by nationals from more industrialized countries. In the Middle East, it would produce benefits to Israel, Syria, Jordan, and Lebanon of between \$12 and 15 billion per year. Various arrangements for cooperation in this field could contribute to better understanding and regular contacts between officials and business figures. Furthermore, necessary improvements in the infrastructure of roads, health services, insurance facilities, and communications would facilitate the development of other forms of exchange and cooperation.

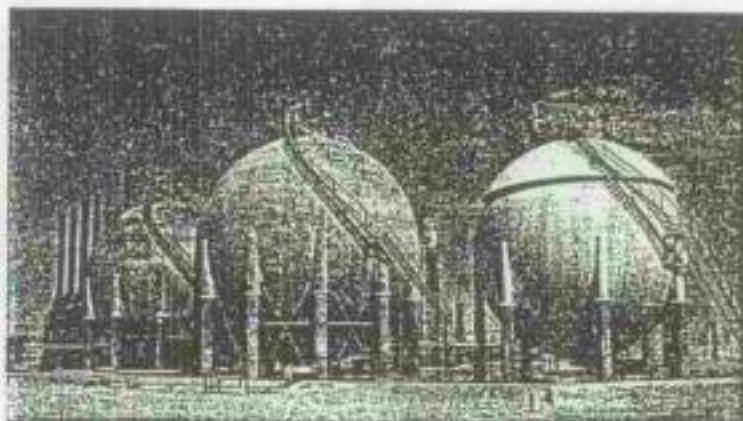
Energy

The countries discussed in this article do not have rich hydrocarbon resources. Only Syria is endowed with enough oil and gas resources to permit significant exports. In the future, Israel could possibly secure oil and gas from Syria at world market prices; the only advantage would be represented by proximity of the source to the consumers. Israel may consider various types of involvement in the regional oil and gas sector. Its geographic location could be advantageous for pipelines and loading terminals. Also, certain areas on the Israeli coast could be used for developing export refineries and petrochemical complexes. Israeli technical expertise could participate in searching for and developing oil and gas resources in other countries within the region.

Israeli initiatives, in all these domains of activity, whether public or private, may not succeed. The reason for this prediction is not just Arab resistance to cooperation with Israelis, but rather the continued protection of Western economic interests by Western corporations. Arab oil and gas resources, although formally controlled by the respective governments, are developed on the basis of extensive technical cooperation agreements with Western enterprises. In a number of instances, the production and technical services of the foreign partner are supplemented by Arab investments in the respective companies. This is the case of Kuwait with British Petroleum, for example, and the case of Saudi Arabia with Texaco. Thus, Israel cannot hope to achieve any benefits from the oil and gas industries of the region because their competition will be represented by Western giants backed by the political power of their home countries.

Finance

In this field as well, which seems to promise substantial benefits, Israel will reap few benefits from Middle Eastern Arab countries. There are two reasons for making such a prediction. The first is the dwindling of public resources—that is, the flow of oil income and accumulated reserves—beyond most expectations. The three Arab oil producers which previously enjoyed high incomes and substantial financial reserves are Saudi Arabia, Kuwait, and the U.A.E. Kuwait's reserves fell from \$120 billion to \$30 billion

A gas plant in the region

between July 1990 and July 1992. Moreover, Kuwait's internal and external debt now exceeds its reserves. Saudi Arabian reserves fell by \$35 to 40 billion in consequence of the Gulf War and its extraordinary expenses. Moreover, the Saudi budget must be financed by internal borrowing because income from oil exports is less than projected expenditures by 15 percent. The U.A.E. has lost due to the B.C.C.I. debacle and its reconciliatory payments to Iran a total of over \$10 billion.

Thus, substantial fiscal reserves no longer exist in most oil-producing countries. Organizations and states which typically provided regional development funds have limited resources and are now lending only the equivalent of the interest which they actually receive on outstanding loans. Israel, in conjunction with Syria, Jordan and Lebanon, could possibly better pressure the industrialized countries for formation of a development bank to finance their own economic cooperation in the forthcoming period of peace.

Israel's prospects in the private financial sector are even more limited. The Israeli banking sector is primarily controlled by the government and the Histadrut labor union. Recent Israeli banking failures in the country and abroad do not provide a sound basis for attracting deposits from Arab countries or wealthy Arab individuals.

Perhaps the most difficult barrier to Israeli success in this field is the competition. Arab and Jewish bankers in Europe, like Edmond Safra of Republic National Bank or Salm Levy and Julius Baer, who formed a powerful bank in Switzerland, or Pierre Moussa, former head of Paribas and currently chairman of a banking venture backed by Arab capital, represent the competitive bloc that Israeli bankers have to overcome to reach Arab capital.

A view of an Arab market

There are, of course, Arab banking institutions with substantial resources, like the Arab Bank, which was formed in Jerusalem and has been the primary bank for Palestinians. This bank has proved the existence of Arab capabilities in the banking field, despite the difficulties of operating a bank after the loss of its principal base.

Free trade

Any peace agreements and the ensuing free movement of products, individuals, and capital will be given life by the maintenance of free trade throughout the region. This would allow for specialization by the different parties in an agreement to concentrate on what they can do best, thus expanding the benefits of exchange over time.

Many observers assume that free trade will lead to domination of the markets of its neighbors by Israel. Israel does have a distinct advantage in the production of certain products. Yet the market for these products could prove narrow, especially in view of anticipated peace. Israel's competence in rockets, avionics, advanced surgical instruments, and cut diamonds is undisputed. The demands of its neighbors for these products, except for surgical instruments and perhaps cut diamonds, are at best restricted, especially after an arms-control agreement is agreed upon.

In many agricultural and general consumer products, Israel does not enjoy either a cost or quality

advantage. Leather products are better made in Lebanon; Syrian textiles are finer and cheaper; canned foods are superior in Lebanon, as are alcoholic beverages in Syria; jewelry products are cheaper to produce in Lebanon and Syria; pharmaceuticals are of equal quality in Lebanon and Israel; and metal products produced in Lebanon, such as aluminum and ceramics, are selling well in Europe. In agricultural products, Lebanese citrus fruits, avocados, and apples compete with Israeli products in Europe in quality; Syrian citrus fruits are cheaper than those grown in Israel and their equal in quality; and Lebanese wines are better known than Israeli brands.

Banking services in Lebanon are more highly developed than in Israel, at least potentially, because of Lebanon's long tradition of freedom of exchanges. In addition, Lebanese and Syrian contracting companies can compete with Israeli companies. Free trade will stimulate activity in all four countries concerned. It will not give Israel any advantages. Free trade could, for example, direct industrial investments into the south of Lebanon and the West Bank, where labor is cheaper than in Israel, due to high social charges in Israel, amounting to 40 percent on wages, and average wages ranging between \$100-\$1500/month in different industries, which is much higher than in Lebanon and the West Bank.

Conclusion

Peace will undoubtedly liberate resources, increase competition, and foster exchanges. Benefits will depend, first and foremost, on private initiative. Government cooperation is, however, very important for the implementation of agreements and the extension of various types of communications and infrastructure.

Benefits from sharing the potential of Lebanon's water resources, for example, whether from rainfall or underground aquifers, will depend on the implementation of an internationally-financed program for dam building for water collection and electricity generation.

It is perhaps ironic that obvious possibilities in oil, gas, and finance will yield little benefit to Israel. The competitors in these sectors are either powerful Western conglomerates or successful Arab and Jewish bankers. Perhaps the success of these bankers in mustering the experience and resources of Arab and Jew alike is a good omen for future cooperation. ■

12/11/74

TURISM

Tourism is potentially one of the most important income sources for the territories.

The tourist industry is relatively more developed in Judea and Samaria than in the Gaza Strip.

The tourism department handles all the licencing and supervisory activities in the territories, including the licencing and supervision of tourist facilities (eg. hotels) and tourist services (eg. guides). This department endeavours to expand tourist services and develop new tourist facilities.

In Judea and Samaria there is one central Jordanian law dealing with tourism (Law no. 45/1965). Based on this law, regulations have been issued in various fields (both prior to 1967 - by the Jordanian authorities, and since 1967 - by the Israeli Military Government authorities).

In the Gaza Strip, on the other hand, there is no general legal instrument regulating the tourism sphere, though there are several instruments dealing with specific issues.

The Jordanian Tourism Law of 1965 establishes a "tourism authority" to encourage and develop the tourist industry.

The tourism authority has the power to grant permits in the various tourism branches.

According to military government legislation all the authorities defined in the Jordanian law (including those of the tourist authority) have been transferred to the Tourism Staff Officer.

In the Gaza Strip there is no central authority dealing with tourist affairs. The licensing of the tourism industry, as well as it's supervision, are dealt with within the general business licensing legislation.

As in Judea and Samaria, the authorities concerning touristic affairs in the Gaza Strip have been transferred to the Tourism Staff Officer.

There is one Tourism Staff Officer who operates in both areas (though in practice most of his work is carried out in Judea and Samaria).

The tourism department employs 6 Palestinian workers and the Israeli Staff Officer, with a current budget of 393,000 NIS and a development budget of 200,000 NIS (Total - 593,000 NIS).

The tourism sphere includes the following functions :

Licensing tourist services, including hotels, tourist guides, tourist and transport agencies;

Encouragement of the development of tourism, planning trips and tours;

Responsibility for tourist events, like Christmas in Bethlehen;

Operating information offices for tourists in Bethlehem and at the Allenby Bridge;

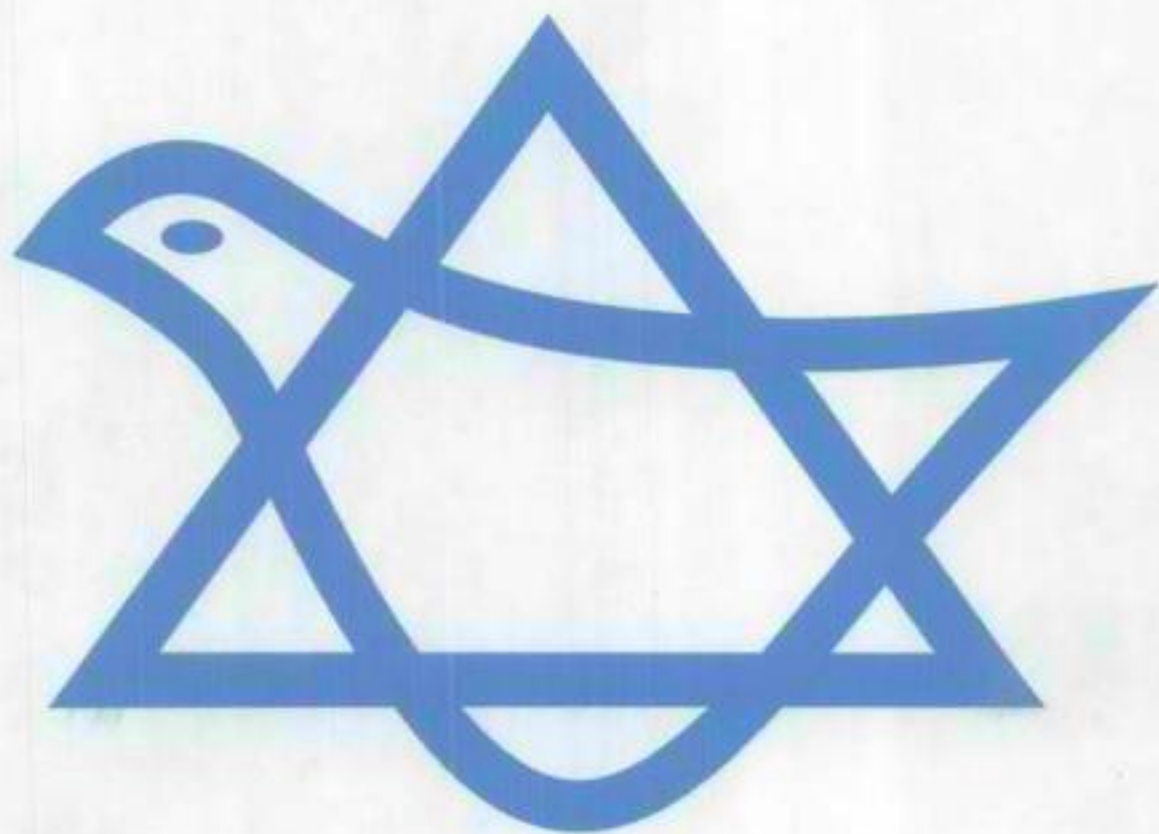
Inspecting tourist services, including tourist agencies, souvenir shops, Arab and Israeli guides and hotels;

Publishing and advertisements, such as maps, and guide books.

POSSIBLE TOPICS FOR DISCUSSION:

- 1) Local tourist issues : hotels and guest houses, restaurants, souvenir shops, etc.
- 2) Licensing and supervision of tourist agents and guides.
- 3) Development of tourist sites and holy sites sacred to all religions, including joint projects stemming from a mutual interest in the development of tourist sites, in order to take maximum advantage of tourism potential.
- 4) Tourist crossing at the Allenby Bridge and Rafah Crossing.

התשנ"ה-שנת תיירות השלום

ישראל אומרת שלום לתייר

ישראל אומרת שלום לתייר
התשנ"ה - שנת תיירות השלום
سنة السلام للسياحة
The Peace Tourism Year 94'-95'

מטרות

- הרחבת התודעה לתיירות בישראל בעולם כולו
- הצבת ישראל כאתר תיירות מרכזי בעידן של שלום
- פיתוח שווקים חדשים לתיירות - העמקת הקשר עם שווקים קיימים ופתיחת שווקים חדשים לעידוד תיירות לארץ
- גיוס הטרייד המקצועי לשיתוף פעולה
- גיוס מנהיגים, אנשי מקצוע ומובילי דעת קהל לתמיכה במעגל הפעילות ולהרחבתו

- זיהוי וחיבור הערכים שלום ותיירות
- העלאת נושא תיירות השלום לסדר היום הציבורי, יצירת מודעות גבוהה לנושא
- יצירת אוירה תקשורתית וציבורית אוהדת לענף התיירות
- פנייה לציבור הישראלי תוך המחשת ערכה של התיירות כתורמת לרווחת הפרט
- עידוד הציבור הישראלי לתיירות פנים
- שילוב פעולות תקשורתיות ושיווקיות כדי להביא לעלייה במספר התיירים הנכנסים

● בעיות

- השלום עדיין בשלב של תהליך
- התיירות אינה נתפסת כנושא מרכזי בסדר היום הציבורי
- מצב פוליטי ובטחוני פגיע
- קשיים בהשגת תשומת לב תקשורתית וציבורית לאורך תקופת זמן ממושכת
- התרומה הכלכלית של התיירות זוכה להערכה מועטה
- קושי בתרגום התועלת האישית שבתיירות לטובת כל פרט
- משאבים מוגבלים לעומת צרכים נרחבים
- הפעלת פרויקט כולל של שנת ארועים שלמה הינה מורכבת ומסובכת ודורשת ניהול מקביל של מערכות משולבות מתחומי עשייה שונים

הזדמנויות

- תהליך השלום מסמן עידן חדש בתיירות לישראל
- אוירה ציבורית של תקווה ופתיחות
- הרחבת הקשרים הדיפלומטיים של ישראל למדינות רבות בעולם יוצרת תשתית לפריצה לשווקים חדשים ושיתוף פעולה עם מדינות שכנות
- התיירות מסמלת: נופש, חופש, כיף, מפגש תרבויות
- לישראל משאבי תיירות טבעיים
- שנת תיירות השלום - מסגרת רחבה למגוון גדול של ארועים בשיתוף גורמים ממלכתיים, ציבוריים ומסחריים
- לשכות משרד התיירות בחו"ל - מוקד להעברת מסרים
- הבטים מגוונים לכיסוי תקשורתי בארץ ובעולם

● קהלי מטרה

- הממסד הממלכתי
- תעשיית התיירות לענפיה
- מובילי דעת קהל ומעצביה
- הקהל הרחב בארץ על פי סגנון חיים ותחומי עניין
- גורמים בינ"ל: - מוסדות ממשל וגופים ציבוריים
- טרייד מקצועי
- הציבור הרחב: תיירים פוטנציאלים
- ותיירים המגיעים לישראל
- תקשורת: - ישראלית
- בינ"ל: בארץ ובחו"ל
- מקצועית בנושאים שונים

ישראל אומרת שלום לתייר
התשנ"ה - שנת תיירות השלום
سنة السلام للسياحة
The Peace Tourism Year 94'-95'

מסרים

- תיירות ושלום - יעדים לאומיים הקשורים זה בזה
- התיירות ענף מוביל בכלכלת ישראל
- ישראלים נהנים מתיירות: - פיתוח תשתיות
- פיתוח מקורות תעסוקה
- תרבות ובילוי
- התיירות קובעת סטנדרטים בינ"ל לטובת כלל הציבור

אסטרטגיה

- שנת תיירות השלום: מסכת ארועים ופעילויות לקידום התיירות בישראל בעידן השלום
- מערך פעילויות המקשרות בין תיירות לבין תחומי החיים השונים
- שיתוף מירבי של הציבור בישראל בפעילויות השנה
- תכנית השנה ניתנת לפיתוח עם התקדמות תהליך השלום תוך ניצול הזדמנויות העולות במהלכה
- מערך הארועים כולל: ארועים ייזומים, התקשרות לארועים קיימים
- הכפלת המסרים על ידי הפעלת גופים נוספים, שיתוף פעולה בין גופים ממלכתיים, ציבוריים ומסחריים.

ישראל אומרת שלום לתייר
התשנ"ה - שנת תיירות השלום
سنة السلام للسياحة
The Peace Tourism Year 94'-95'

151,888

ישראלים

לקחו חלק בבחירת סמל שנת תיירות השלום

זאת הנקודה.

יש תיירים,

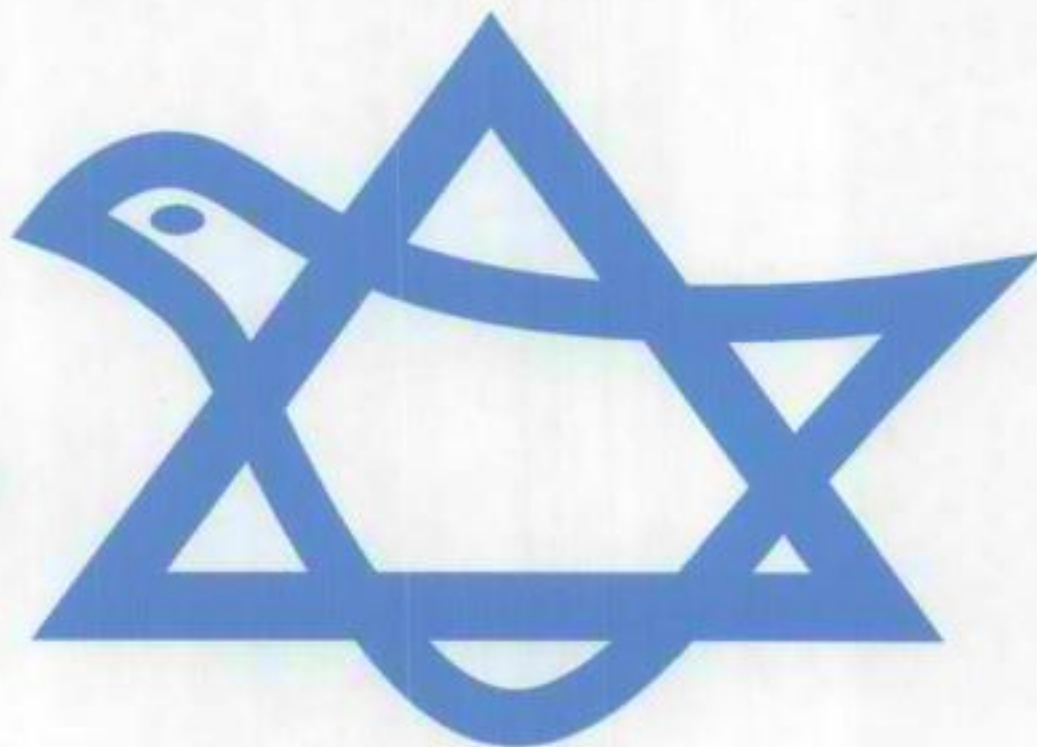
אם יש שלום,

ישראל אומרת שלום לתייר

151,888 ישראלים, מכל רחבי הארץ ומכל הגילים, בחרו ברוב גדול את הסמל שילווה את שנת תיירות השלום התשנ"ה. משרד התיירות מודה לכל המשתתפים. עכשיו, כל מה שנשאר, הוא להגיד שלום לתייר! בואו להשתתף בבנית סמל שנת תיירות השלום ולצפות בטקס הגרלת הפרסים, פרטים ב"שישי חי" הערב בשעה 18:25 ערוץ 2.

ניזום משירות תרמ"ח

לוח אירועים ומבצעים - שנת תיירות השלום

- אירוע הכרזת שנת תיירות השלום בבית הנשיא (29.8)
- מבצע בחירת סמל שנת תיירות השלום בידי הציבור

ספטמבר '94

- "ראלי הפרעונים" ששמו הוסב ל"ראלי השלום" לכבוד השנה (8.10)
- אירועי הכרזת סמל שנת תיירות השלום - מפגן צניחה בחוף הבונים, בניית הסמל על הקרקע על ידי בני נוער יהודים וערבים, ועוד (11.10)

● הצגת שנת תיירות השלום בוועידת קזבלנקה

- הצגת שנת תיירות השלום בפני ראשי ענף התיירות וגיוס גופים ומוסדות לשיתוף פעולה
- חסות לכנס GO GALILEE לעידוד תיירות בגליל לסוכני נסיעות מחו"ל, כולל מדינות ערב (16.10-13) מפגן צניחה בגני חונה ומפגש השר עם סוכני הנסיעות (16.10)
- הדבקת סמל שנת תיירות השלום על מטוסי אל-על, אירוע חגיגי בנתב"ג

- מהדורה מיוחדת של ISRAEL EVENTS לכבוד שנת תיירות השלום

אוקטובר '94

- חנוכת גשר שיח' חוסיין על ידי רוח"מ רבין והמלך חוסיין (1.11)
- אירוע הצדעה לעובדי ענף התיירות
- טקס בחירת התיירן המצטיין של שנת תיירות השלום
- מוסף עיתונות מיוחד לתיירות השלום ב"דיעות אחרונות"
- משחק רדיו לכבוד שנת תיירות השלום
- התחלת סמינרים וקורסים לעובדי ענף התיירות (נהגי מוניות, בודקים בנתב"ג, חנויות ומסעדות).
- דיגלול אתרי תיירות ובתי מלון בדגלי שנת תיירות השלום
- מבצע מדבקות שנת תיירות השלום באתרי תיירות ובבתי עסק
- חלוקת סיכת דש עם סמל השנה לעובדי בתי המלון
- יום שנת תיירות השלום במערכת החינוך
- בחסות שר החינוך ושר (29.11)
- השתלבות בוועידת ירושלים לעסקים (5-8.11)
- כרזת תיירות השלום של מרכז ההסברה
- ארועי שנת תיירות השלום באילת טריאתלון אילת (18-19/11)
- "ראלי פיג'ו"-מצרים ירדן וישראל (25-28.11)

- "ותיקי ה-101 מצדיעים לשנת תיירות השלום"
- בקילומטר ה-101 בערבה (אצל "כושי" רימון) (1.12)
- שיחזור דרך הבשמים הנבטית מפטרה לעבדת, טקס קריאת בור
- נקרות ע"ש סגן אבי מילר ז"ל ("בור אברהם") (1-3.12)
- ארועי חג המולד וסילבסטר בחסות שנת תיירות השלום בנצרת ובבית-לחם (18-25.12).
- כנס שגרירי ישראל העולם, בהשתתפות השר ברעם בסימון שנת תיירות השלום (25.12)
- מבצע "שוחרי תיירות" ו"שגרירי תיירות"
- מבצע ביקורות חיוביות של מתנדבים בעסקי ענף תיירות והענקת צל"שים.

דצמבר '94

- כנס ראשי רשויות מקומיות בשיתוף ההסברה על תיירות השלום
- פרס תיירות השלום יוענק על ידי השר ברעם למושלי מדינות בארה"ב
- השתלבות בכנסים בינלאומיים של ספורטאים, אמנים וכו'

ינואר '95

● הפצת תכנית אורקולית לכבוד שנת תיירות השלום
על ידי מרכז הסברה

פברואר '95

- "טועמים שלום" - הכנת סעודת השלום על ידי שפים בעלי שם
מהארץ ומהעולם, הכנת "סל המזון" הישראלי
- יום הבשורה - אירוע תיירות השלום בנצרת
- מרתון תל אביב בחסות שנת תיירות השלום (17.3)

מרץ '95

- - כנס תיירות מרפא
- פסטיבלי פסח והאביב בסימן שנת תיירות השלום
- פסטיבל מיוחד לשנת תיירות השלום
- צעדה בינלאומית לכבוד שנת תיירות השלום
- מסע "נוער השלום רוכב על אופניים" מגבול לבנון לגבול מצרים,
נוער יהודי, ערבי, ומחו"ל
- השתלבות ביריד מכוניות בגני התערוכה, תל אביב

אפריל '95

- ארועי יום העצמאות בסימן שנת תיירות השלום, בשיתוף רשות השידור (טקס הדלקת משואות בסימן השנה (3.5), אירוע בידור גדול בהשתתפות אמנים וקהל שישודר בטלוויזיה (4.5), משחקים בהשתתפות הציבור בסימן תיירות פנים, בשידור הטלוויזיה).
- "לובשים שלום" - מעצבים ידועים מהעולם ומהארץ יעצבו את דגמי בגד תיירות השלום, אשר יוצגו על ידי דוגמניות - על בינלאומיות,
- לצד דוגמניות ישראליות וערביות, בארוע חגיגי ורב היקף.
- השתלבות בכנס הנשיא לארגונים יהודיים
- אירועי סיום שנת תיירות השלום במערכת החינוך
- ועידת ראש הממשלה לתיירות השלום בהשתתפות גורמים בינלאומיים (פתיחה: 21.6)

● "תיירות בראש צעיר" פעילויות קיץ לנוער מחו"ל המגיע לארץ ולנוער ישראלי.

– חסות שנת תיירות השלום לפסטיבל הזמר העברי בערד

יולי '95

– סדנת סטודנטים לארכיטקטורה מכל מדינות המזה"ת
בפקולטה לאדריכלות בטכניון חיפה

– פתיחת אירועי 3000 לירושלים בסימן שנת תיירות השלום

אוגוסט '95

● אירועי סיום שנת תיירות השלום בהתאם להתפתחויות המדיניות
– טריאתלון השלום, עקבה, אילת, טאבה. (30.9.95)

ספטמבר '95

מבצעים ופעילויות במרוצת השנה:

– הפקת בול שנת תיירות השלום

– הדפסת מעטפות למשרדי ממשלה עם סמל השנה

– הנפקת מדליה לכבוד שנת תיירות השלום

– השתלבות בתערוכות וכנסי תיירות ברחבי העולם בסימן

שנת תיירות השלום

– מבצע "צלצל והזמן תייר" בשיתוף בזק

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

שנת תיירות השלום בישראל
ה'תשנ"ה

הצעת תוכנית
"ישראל אומרת שלום לתייר"

מובשת לוועדת שרים לענייני סמלים וטקסים
ע"י נפתלי רז, מרכז שנת תיירות השלום

ירושלים, ט' אלול ה'תשנ"ד (16.8.94)

ירושלים, ט' אלול ה'תשנ"ד (16.8.94)

לכבוד:
חברי ועדת השרים לעניני סמלים וטקסים,
ירושלים

שלום רב,

הנדון: שנת תיירות השלום בישראל, ה'תשנ"ה - הצעת תוכנית

בישיבה של ועדת השרים לעניני סמלים וטקסים ביום ג' באב ה'תשנ"ד
(11.7.94), בדיון בסעיף סט/71, נאמר:

סט/71 הנושא המרכזי של שנת העצמאות התשנ"ה - "שנת תיירות השלום"

יו"ר ועדת השרים פותח.

כדיון משתתפים: השרים א. רובינשטיין, ד. ליבאי, י. שריד,
ש. שטרית, ע. ברעם; ה"ח א. גונן וא. שומר.

יושב ראש ועדת השרים מסכם.

מ ח ל י ט י ם:

בהתאם לחלטה מס. 315 (סט/21) של הממשלה, מיום י"ב בטבת
התשמ"ב (7.1.82), לקבוע כי הנושא המרכזי של שנת העצמאות
התשנ"ה יהיה: "שנת התיירות" תוך השארת אופציה להגדיר את
הנושא "שנת תיירות השלום";

בהמשך לנ"ל, שר התיירות יביא בהקדם לאישורה של ועדת השרים
לעניני סמלים וטקסים הצעת תכנית מלאה לציון הנושא.

בהתאם לחלטה, שקיבלה בינתיים תוקף של החלטת ממשלה, מובאת בזה
לאישורה של ועדת השרים לעניני סמלים וטקסים הצעת תכנית מלאה לציון
הנושא, ובכלל זה הצעת התקציב. זאת, לקראת הדיון של ועדת השרים
בנדון בישיבתה הקרובה ביום י"ז באלול ה'תשנ"ד (24.8.94).

בכבוד רב,

אלי גונן
מנכ"ל משרד התיירות

תוכן הענינים

עמ' 4	א. כללי
עמ' 5	ב. מטרות
עמ' 6 עמ' 6	ג. קהלי המטרה : 1. בישראל 2. בחו"ל
עמ' 7	ד. האמצעים
עמ' 9 עמ' 10	ה. פעילות משרד התיירות: 1. הערכות 2. הפעולות
עמ' 14	ו. פעולות מרכז ההסברה
עמ' 18	ז. פעילות במערכת החינוך
עמ' 20	ח. פעולות משרדי הממשלה
עמ' 22	ט. פעולות בעמותת התיירות - אגודות - עיריות של ערי תיירות
עמ' 24	י. פעולות ארגונים ציבוריים
עמ' 25	יא. תקציב

א - כללי

השלום והתיירות ירדו לעולם כרוכים זה בזה. תהליך השלום המתפתח באזורנו יוצר אפשרויות עתירות דמיון לפיתוח ענף התיירות בישראל כמנוף כלכלי רב עוצמה.

מיקומה הגאוגרפי של ישראל כארץ מעבר בין שלוש יבשות בתהליך של גבולות נפתחים, היותה קדושה לשלוש הדתות המונותאיסטיות, והאתרים ההיסטוריים והארכיאולוגיים שבה - עשויים להפוך את מדינת ישראל לאחד ממוקדי התיירות החשובים בעולם. התיירות היא אוצר - הטבע של ישראל.

בשנת 1993 הגיעו למדינת ישראל כשני מליון תיירים, שהכניסו לישראל כ-2.5 מיליארד דולאר. התיירות היא בעלת הערך המוסף הגבוה בענפי התעסוקה בישראל: 185% התיירות מאפשרת הגדלת התעסוקה לותיקים ולעולים - כבר היום עוסקים בתיירות ובסובב אותה כ-200,000 ישראלים!

למרות שהתיירות אינה מעוגנת במסורת היהודית ובאתוס הציוני - מתחילה התיירות לתפוס את מקומה החשוב בכלכלה הישראלית ובחברה הישראלית, לרווחת כל אזרחית ואזרח בישראל.

בשנת 1994, נרשמה כבר עתה עלייה של 10% בתיירות, לעומת התקופה המקבילה אשתקד - וזאת למרות הירידה החריפה בתיירות לאחר הטבח במערת - המכפלה בפברואר האחרון. צפי התיירות לחודשים הקרובים מראה עלייה נוספת בתנועת התיירות.

עד לשנת 2000 ניתן להכפיל ואף לשלש את מיספר התיירים המגיעים לישראל, בהתבסס על תהליך השלום. משרד התיירות נערך מזה זמן לאפשרות של פריצת דרך מעין זו. החלטת הממשלה בדבר "שנת תיירות השלום" מהווה חיזוק רב ערך למגמות אלו: חיזוק כלכלי, חברתי ומדיני.

ב - מטרות

1. מימוש פוטנציאל הגידול בתיירות לישראל בעידן השלום.
2. מימוש הפוטנציאל החדש של תיירות אזורית מזרח תיכונית, תוך הדגשת המפגש בין העמים ובין התרבויות השונות.
3. העלאת דימוי התיירות בעיני הציבור הישראלי, וחשיפת תרומתה של תיירות השלום למשק הלאומי, לחכרה הישראלית, למעמדה הבין-לאומי של ישראל - ולרווחתו של כל אזרח.
4. שיפור היחס לתיירים מצד הציבור הישראלי בכלל - והעוסקים בתיירים ("טרייד") בפרט. פתיחת הגבולות מחייבת גם פתיחת הלבבות.
5. יצירת "תודעה תיירית" לסיוע פעיל לתיירות לישראל - מצד הפרט הישראלי, בארץ ובח"ל.
6. פיתוח כלים לעיסוק בנושא תיירות השלום בקרב הנוער - ברמה העיונית והיישומית כאחת, במגמה להפנימם כדפוסי התנהגות כלפי תיירי השלום.
7. עידוד הציבור בישראל להרחבת תיירות הפנים.
8. יצירת אווירה סוחפת לשנת תיירות השלום כיעד של המדינה כולה, הממשלה כולה, ענף התיירות כולו - ולא רק של משרד התיירות.

ג - קהלי המטרה

1. בישראל:

- 1.1 - המוסדות הממלכתיים.
- 1.2 - המיגזר הציבורי.
- 1.3 - תעשיית התיירות לענפיה (ה"טרייד").
- 1.4 - אנשי עסקים.
- 1.5 - מעצבי דעת-קהל (דמויות המשמשות מודל לחיקוי וראשי ציבור).
- 1.6 - התקשורת.
- 1.7 - הנוער.
- 1.8 - ישראלים היוצאים לחו"ל - בשליחויות, כעסקים ובתיור.
- 1.9 - עולים חדשים.
- 1.10 - אנשי זרועות הבטחון, ובמיוחד הכודקים בנתב"ג.
- 1.11 - נהגי מוניות.
- 1.12 - ערביי ישראל.
- 1.13 - תיירים בישראל.

2. בחו"ל:

- 2.1 - מוסדות וארגונים במדינות חוץ.
- 2.2 - מוסדות וארגונים בין-לאומיים.
- 2.3 - ארגוני תיירות בין-לאומיים.
- 2.4 - אנשי עסקים.
- 2.5 - מעצבי דעת-קהל בין-לאומיים.
- 2.6 - תקשורת בין-לאומית.
- 2.7 - נוער במדינות שונות.
- 2.8 - ישראלים הנמצאים בחו"ל - יורדים, שליחים, אנשי עסקים.
- 2.9 - יהדות העולם.
- 2.10 - צליינים.
- 2.11 - מוסלמים וערבים.
- 2.12 - בודהיסטים, שינטו ואחרים.

ד - האמצעים

1. שיפורים מהותיים בתשתיות התיירות הארץ.
2. פיתוח אטרקציות תיירותיות בישראל, כולל "חכילות", תיירות מזרח - תיכוניות וארועים רב-לשוניים.
3. קורסים וימי-עיון לקהלי-מטרה מוגדרים: נהגי מוניות, בודקים בטחוניים וכו'.
4. מסעי הסברה, מחויכים ופונים גם אל הרגש, לציבורים שונים בארץ, במסר - פתיחת הגבולות מחייבת גם פתיחת הלבבות לתייר.
5. סידרת ארועים ופעילויות שישקפו את דמותה של ישראל כארץ שוחרת שלום ושוחרת תיירות.
6. סידרת פעולות חינוכיות, עיוניות ומעשיות, בבתי-הספר ובתנועות הנוער.
7. הקמת ארגונים ציבוריים לתיירות השלום - של ראשי-ציבור, של אנשי תקשורת, של נוער, של אמנים וכו'.
8. הזמנת דמויות בין-לאומיות מפורסמות לישראל, להופעות ולכנסים: ראשי דתות, מדינאים, אמנים, ספורטאים, זוכי פרס נובל, אקדמאים, סופרים ומשוררים, אופנאים, "שפים", אנשי צבא בכירים (בהווה ובעבר).
9. אספקת חומר הסברה מעודכן, מרענן, מחויך ומגוון - בשפות שונות - ללשכות התיירות של ישראל בחו"ל, לשגרירויות ולקונסוליות, לישראלים היוצאים לחו"ל ("שגרירי תיירות").
10. יצירת כלים שיאפשרו לפרט הישראלי לסייע בצורה פעילה בשיפור היחס לתיירות השלום ("שוחררי תיירות").
11. יצירת כלים לסחיפת העוסקים בתיירות בישראל לשיפור השירות לתיירות השלום.
12. ביזור הפעילות - ביוזמה, באירגון ובמימון - בין מירב משרדי הממשלה, ענפי תיירות, ארגונים ציבוריים וגופים עסקיים-פרטיים,

ישראלים ובין-לאומיים, תוך תאום.

13. "צניעת" מירב הארועים מרובי-הקהל בארץ (פסטיבלים וכו') במסרי
תיירות השלום ובסמליה.

14. יצירת ארועים ומצבים חדשניים, מעניינים וחשובים - ראויים
ל"כסוי" תקשורת ישראלי ובין-לאומי.

התוכנית תיבנה בשיטה מודולרית כך שניתן לשנות ארועים, לשנות את
מועדם או לבטלם - בהתאם לארועים מדיניים ובטחוניים חיוביים או
חלילה שליליים.

ה - פעילות משרד התיירות

משרד התיירות, יוביל את שנת תיירות השלום, כשלצידו הארגונים וענפי התיירות השונים, מרכז ההסברה, משרדי הממשלה, מיפקדת קצין חינוך ראשי, ארגונים ציבוריים וגופים עסקיים-פרטיים. להלן תוכנית הארועים הבסיסית, הניגזרת מהמטרות, הגדרת קהלי היעד והאמצעים שלעיל. מובן שהתוכנית שלהלן תתעדכן עם הזמן, ויוכנסו בה שנויים, תוספות והשמטות - בהתאם להתפתחויות המדיניות, הבטחוניות, הכלכליות והתיירותיות.

1. הערכות:

המועד	המשימה	שלבי ביצוע	באחריות
11.7-11.8.94	*הערכות משרד התיירות לשנת תיירות השלום ("הערכות בתנועה").	בוצע	השר + המנכ"ל
עד 15.8.94	*תאומים עם מרכז ההסברה, משרד החינוך, מיפקדת קצין חינוך ראשי.	בוצע	מרכז שנת תיירות השלום
עד 18.8.94	*התקשרות עם משרד פרסום (באמצעות "האגודה לקידום התיירות").	בשלבי סיום	יועץ השר לתקשורת
עד 22.8.94	*תאומים עם ענפי התיירות	בשלבי סיום	הסמנכ"ל לאמרכלות
24.8.94	*הגשת הצעת התוכנית לאישור ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים.	בוצע	מרכז שנת תיירות השלום
24.8.94	*מסיבת עתונאים להודעה על שנת תיירות השלום.	אורגן	יועץ השר לתקשורת
עד 26.8.94	*הקמת ועדה בין-משרדית (לתאום פעילות משרדי הממשלה).	בשלבי הקמה	המנכ"ל

2. הפעולות:

שלבי ביצוע	הפעולה	המועד
הוכן ותואם.	*"צביעת" פסטיבל הגא'ז כים האדום באילת, בסמלי שנת תיירות השלום.	27-30.8 מוצ"ש
הזמנות יצאו.	*אמפי' וואהל בת"א - העברת שרביט הניצוח לשר ברעם, בארוע המסכם של שנת איכות הסביבה.	'א-28.8
הוכן. הזמנות יצאו.	*טקס בית הנשיא לפתיחת שנת תיירות השלום.	'ב-29.8
הוכן.	* פתיחת עיר הנוער בחיפה, בסימן איכות הסביבה ושנת תיירות השלום.	'ב-29-30.8
מו"מ עם המפיק.	*סידרת הופעות של האמן סטינג בחסות שנת תיירות השלום.	18-22.9
בשלבי ביצוע.	*פסטיבל מרום הגליל - ניגונים, בסימן שנת תיירות השלום.	'ג-20.9 סוכות (עד 22.9)
בשלבי ביצוע.	*יחיעם - פסטיבל רנסנס, בסימן שנת תיירות השלום.	'ג-20.9 סוכות (עד 24.9)
בשלבי ביצוע.	*עכו - פסטיבל תאטרון אחר, בסימן שנת תיירות השלום.	'ג-20.9 סוכות (עד 23.9)
בשלבי ביצוע.	*חיפה - פסטיבל בינ"ל לסרטים: "קולנוע בעידן של שלום" בסימן שנת תיירות השלום.	'ג-20.9 סוכות (עד 26.9)
בשלבי ביצוע.	*בית ג'וברין - פסטיבל ארץ 1000 המערות, בסימן שנת תיירות השלום	'ג-20.9 סוכות (עד 27.9)
בשלבי ביצוע	*זכרון יעקב - פסטיבל היין, בסימן שנת תיירות השלום.	'ד-21.9 סוכות
בשלבי ביצוע	*ראשל"צ - פסטיבל היין, בסימן שנת תיירות השלום.	'ד-21-9 סוכות (עד 25.9)
בשלבי ביצוע	*צעדת ירושלים לאיכות הסביבה - גוש צועדי "תיירות השלום" בראשות השר ברעם.	'ה-22.9 סוכות

שלבי ביצוע	הפעולה	המועד
בבירור עם הירדנים.	*שיחזור דרך הנשמים פטרה- צופר - עבדת בשירות גמלים בראשות השר + טיילים וכלי-רכב.	22-25.9 סוכות
בשלבי בירור	*הפנינג לתיירות השלום - עבדת.	25.9
בשלבי ביצוע	*אבו-גוש - פסטיבל מוסיקה ווקאלית.	24.9-שבת סוכות (עד 27.9)
בשלבי תיכנון	*יום התיירות הבין-לאומי.	27.9
בשלבי תיכנון	*ראלי הפרעונים - קהיר - סיני - ישראל (7-8.10).	2-12.10 א'
בשלבי ביצוע	*ירושלים - שבוע התרבות, הספר והאומן הערבי בסימן שנת תיירות השלום.	3.10-ב' (עד 10.10)
בשלבי ביצוע	*חודש אמנות ישראלית, בסימן שנת תיירות השלום.	6.10-ה' (עד 10.11)
בשלבי ביצוע	*הגינת 25 שנה למינהלת הכנרת.	11.10
בשלבי ביצוע	*מרתון ירושלים, בסימן שנת תיירות השלום.	25.10-ג'
בשלבי ביצוע	*חיפה - אליפות ישראל בספרינט טריאתלון, בסימן שנת תיירות השלום.	29.10-שבת
בשלבי תיכנון	*הקמת ארגונים ציבוריים לראשי- ציבור, לתקשורת ולנוער.	
בשלבי תיכנון	*"אוטובוס התיירים" עם השר - בליווי התקשורת.	
בשלבי תיכנון	*התחלת הרצת תשדירי הטלוויזיה.	
בשלבי תיכנון	*מהדורה מיוחדת של ISRAEL EVENTS (ב-6 שפות 100,000 עותקים) לשנת תיירות השלום.	
בשלבי תיכנון	*התחלת "שוחרי התיירות" ו"שגרירי התיירות" - אפשרות לסיוע פעיל לתיירות השלום ב"מסלול הפרט.	
בשלבי תיכנון	*מוסף עיתונות ב"ידיעות".	
בשלבי תיכנון	*כרזת הנושא + חוברת - מרכז ההסברה.	

שלבי ביצוע	הפעולה	המועד
בשלבי תיכנון	*טקסט התיירון המצטיין - בסימן תיירות השלום.	נובמבר
בשלבי תיכנון	*סמינרים וקורסים ל"חוליות חלשות": נהגי מוניות, חנויות ומסעדות, בודקים בטחוניים.	
בשלבי תיכנון	*יריד משרד החינוך בבניני-האומה לנושא המרכז במערכת החינוך: "תהליך השלום - ישראל במזה"ת. "צביעתו" בסימן תיירות השלום, והתחלת הפעילות החינוכית בנושא תיירות השלום.	29.11 חנוכה
בשלבי תיכנון	*ביקורות חיוביות - צלש"ים - באתרי תיירות ועסקים.	דצמבר
בשלבי תיכנון	*חג המולד: פסטיבל בנצרת. גם בית לחם?	25.12
בשלבי תיכנון	*חג המולד: כנס שגרירים בארץ עם השר ברעם.	
בשלבי תיכנון	*כנס ראשי רשויות מקומיות - מרכז ההסברה.	ינואר
בשלבי תיכנון	*כנסים בינלאומיים של ספורטאים, אמנים וכו'.	
בשלבי תיכנון	*פרס השר ברעם למושלי המדינות בארה"ב.	
בשלבי תיכנון	*תוכנית אור-קולית - מרכז ההסברה	פברואר
בשלבי תיכנון	*ארוע עם דודו טופז	
בשלבי תיכנון	*כנס "משפחת התיירות" בבניני-האומה.	
בשלבי תיכנון	*כנסים בינלאומיים של ספורטאים, אומנים וכו'.	
בשלבי תיכנון	*טריאטלון אילת - מיוחד: ירדן - מצרים - ישראל.	מרץ
בשלבי תיכנון	*מרתון ת"א, בסימן שנת תיירות השלום.	17.3 (שושן פורים)
בשלבי תיכנון	*פסח - פסטיבלים - "צביעה" בסמלי תיירות השלום.	אפריל (פסח)
בשלבי תיכנון	*פסח - פסטיבל תיירות ושלום בנוה שלום.	

שלב הביצוע	הפעולה	המועד
בשלב תיכנון	פסח - צעדה ביל"ם לתיירות השלום עם מיפקדת קצין חינוך ראשי בצה"ל, משרד החינוך וענפי התיירות.	
בשלב תיכנון	*יריד מכוניות ביל"ם בגני-התערוכה.	
בשלב תיאום	*הוצאת מטבע רשמי של המדינה לנושא.	
בשלב תיכנון	*מסע אופניים "מגבול לבנון לגבול מצרים - נוער השלום דוהר על אופניים".	
בשלב תיאום	*הוצאת בול רשמי של המדינה לנושא	
	*ערב יום העצמאות - מדליקי המשואות בסימן תיירות השלום.	3.5
	*יום העצמאות - חידון התנ"ך, בסימן תיירות השלום.	4.5
	*יום העצמאות - ארוע הצדעה בי"ל לישראל ולשלום.	4.5
תואם עם רוה"מ	*ועידת רוה"מ לאנשי עסקים בתיירות.	
תואם עם הנשיא	*כנס הנשיא לאירגונים יהודיים.	
בשלב תיכנון	*ארועי סיום שנת תיירות השלום במערכת החינוך.	יוני
בשלב תיכנון	*פסטיבלי הקיץ: "צביעה" בסמלינו.	יולי
בשלב בדיקה במרוקו.	*סדנת סטודנטים לארכיטקטורה מהמזה"ת, בפקולטה לארכיטקטורה בטכניון, בחיפה. *פתיחת ארועי 3000 שנה לירושלים - בסימן תיירות השלום. *ארועי סיום שנת תיירות השלום - כהתאם להתפתחויות המדיניות.	אוגוסט

משרד החינוך, התרבות והספורט

מרכז ההסברה

בניין משרד ראש הממשלה, טריית דוד כ"ג-טריטון, ירושלים 91919
טל: 02-705322-4-5, פקס: 02-705346

מנהל מרכז ההסברה

ירושלים, י"ז באב תשנ"ד
25 ביולי 1994

משרד החינוך	
לשכת מנכ"ל	
22389	
25-07-1994	
י"ב	
ד"ת	
י"ל"ע	
ח"ק	

לכבוד
מר אלי גוט
מנכ"ל משרד התיירות
ירושלים

בהמשך לשיבת ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים מיום 11.7.94, רצ"ב תכנית מרכז ההסברה לנושא המרכזי - תיירות או תיירות שלום.

תכניתו של מרכז ההסברה מבוססת על הפעילויות המתחייבות מביצוע נושא מרכזי בכל שנה ומן הדברים המיוחדים לשנת התיירות בעידן של שלום.

תכניתו של מרכז ההסברה מדגישה, כנעצם טיב עבודתו, את נושא תיירות פנים.

אבקש לשבץ את תכניתו של מרכז ההסברה בתכנית הכללית.

יעקב שץ

העתיקים: מרופי אמנון רובינשטיין, שר החינוך, התרבות והספורט
השר עוזי ברעם, יו"ר ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים
מר אהרן לישנסקי, מי"מ מזכיר הממשלה

משרד החינוך, התרבות והספורט

מרכז ההסברה

בניין משרד ראש הממשלה, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91919
טל: 5-4-705322, פקס: 02-705246

שנת התיירות הנושא המרכזי לשנת תשנ"ה

א. יעדים

- הצגת חשיבותה של התיירות לכלכלת ישראל.
- השרשת התודעה הגלומה בטיסמא "הסבר פניך לתייר".
- הבלטת הקשר בין תיירות פנים ובין זיקה לארץ.
- הכרת תרומתו של תהליך השלום להרחבת אפשרויותיה של התיירות.
- הבחנת הקשר בין בואם של תיירים רבים לארץ ובין רצון טוב בעולם כלפי ישראל.
- ראיית תרומתה של התיירות לעולם רגוע ושליו ולריבוי החבנה וההכרה ההדדית של עמים ותרבויות.

ב. קהלי יעד

1. אזרחי מדינת ישראל, יהודים וערבים.
2. התיירים הנאים לישראל.
3. מעצבי דעת קהל.
4. נבחרי ציבור ופקידים בכירים ברשויות המקומיות, יהודיות וערביות.
5. קבוצות מקצועיות הקשורות בתיירות:

- מורי דרך.
- סוכני נסיעות.
- מלי קבוצות.
- מארגני כנסים בינלאומיים.
- אחרים.

6. עובדי מוסדות לנעסוקות פנאי: מוזיאונים, תיאטראות, מונטיסיס, מוסדות קהילתיים, ארגונים וולונטריים, וכן ארגוני מתנדבים למיניהם.

משרד החינוך, התרבות והספורט

מרכז ההסברה

בניין משרד ראש הממשלה, קריית וזו בן-גוריון, ירושלים 91919
טל: 02-705322-4-5, פקס: 02-705344

ג. פעילויות ותקציב

1. סך ייקציב 1994: 350,000 ש"ח (50%).

2. החלוקה:

10,000 ש"ח	(1) מעמד פתיחה במשכן נשיאי ישראל בירושלים
10,000 ש"ח	(2) ישיבה מיוחדת של הכנסת (קבלת הפנים ופרסום)
20,000 ש"ח	(3) כרוזת הנושא המרכזי (5,000 עותקים)
40,000 ש"ח	(4) מפות ערים לעידוד תיירות פנים (א, ב, ג)
10,000 ש"ח	(5) חוברת "התיירות בישראל"
60,000 ש"ח	(6) כרוזת לעידוד תיירות פנים (א, ב)
60,000 ש"ח	(7) תשדירי שירות (השתתפות בהפקה)
100,000 ש"ח	(8) כנס ראשי רשויות/ כנס רכזים / כנסי עיון / אוניברסיטאיים ואחרים / תצוגות / סיורים / ערבי "אותו - סיפור ושירה"
40,000 ש"ח	(9) סרט לעידוד התיירות היהודית
סה"כ 350,000 ש"ח	

תקציב 1995 (במחירי 1994)

1. סך התקציב 350,000 ש"ח (50%).

2. החלוקה:

100,000 ש"ח	(1) תשדירי שירות (הפקה והקרנה)
40,000 ש"ח	(2) תכנית אורקולית (הפקה)
40,000 ש"ח	(3) הקרנות התכנית האורקולית
40,000 ש"ח	(4) אונדן תצלומים בנושא תיירות
80,000 ש"ח	(5) הרצאות / ימי עיון / כנסים / הקרנות

משרד החינוך, התרבות והספורט

מרכז הסברה

בנין משרד ראש הממשלה, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91919
טל: 5-4-705322, 02-705346 פקס:

25,000 ש"ח		(6) כרזות יום העצמאות
25,000 ש"ח		(7) רזרבה
350,000 ש"ח	סה"כ	
700,000 ש"ח	סה"כ כללי	

יולי 1994

ז - שנת תיירות השלום - פעילות במערכת החינוך
הצעה המוגשת ע"י נפתלי רוז, מרכז שנת תיירות השלום

1. "שנת נושא" מחייבת עבודה נכבדה במערכת החינוך, בהיות התלמידים קהל מטרה: 1.1 - פתוח, יחסית, לשנוי עמדות, 1.2 - נגיש למסרים סדירים ורציפים, 1.3 - בעל השפעה לקהלים נוספים (ההורים וכו') 1.4 - נח ליישומים מעשיים - במקביל לקליטה העיונית. הדברים הוכחו מאז קמפיון השמירה על פרחי-הבר, בשנות החמישים - ועד שנת איכות הסביבה, ועד ככלל.
2. מערכת החינוך בחרה בנושא המרכז לתשנ"ה ב-: "תהליך השלום - ישראל במזרח התיכון". החפיפה החלקית עם הנושא המרכזי "שנת תיירות השלום" - נוחה לענין.
3. בהיות התיירות הן מכשיר להעמקת השלום - והן כלי להרחבתו למדינות נוספות (וכדאי לצטט מצוות דניס רוס וכו') - כדאי "לתקוף" את נושא השלום דרכו, ולא להסתפק בויכוחי בעד ונגד. תיירות השלום עוסקת בהזוה ובעתיד - כהשלמה לויכוחי עבר.
4. תהליך השלום עם ירדן והקונצנזוס הציבורי הרחב לגביו, מאפשרים כניסה נוחה לנושא, והיות ונושא התיירות אטרקטיבי במיוחד לנוער - וללא מטענים רגשיים שלילים כביחס לתהליך עם אש"ף.
5. מומלץ לפיכך:
  - 5.1 - להקים צוות שיכין לאלתר חומרים חינוכיים (חוברת - תוכנית לימודים והפעלות, קלטת וידאו, ערכת צל"ש - צעירים למען תיירות שלום וכו'). הצוות ייתארגן להפקת התוצרות עד סוף אוקטובר '94, וייכלול: ממשד החינוך, התרבות והספורט:
    - 5.1.1 - מר דורון שוחט, מנהל היחידה לחינוך לדמוקרטיה ולדו-קיום ומפקח מרכז (מפמ"ר) ללימודי האזרחות - או עובד מטעמו (שוחחתי עימו בנדון - והוא נכון לשיתוף פעולה מלא).
    - 5.1.2 - גב' דליה גורן, מרכזת הנושא המרכז במזכירות הפדגוגית - או עובד מטעמה (שוחחתי גם עימה בנדון - ואף היא נכונה לשיתוף פעולה).
    - 5.1.3 - מר יצחק הינברגר, מפקח מרכז (מפמ"ר) ללימודי הגאוגרפיה.
    - 5.1.4 - מר מיכאל גרינצווייג, מפמ"ר ללימודי א"י. וממשד התיירות:
      - 5.1.5-6 - 2 מבכירי המשד שלהם גם רקע חינוכי.
      - 5.1.7 - אנוכי, כמרכז הצוות (ותק של 25 שנה בחינוך, כולל הכנת תוכניות לימודים). ומארגונים הקשורים לנושא:
        - 5.1.8 - מהחברה להגנת הטבע - עובד העוסק בתיירות ובחינוך.
        - 5.1.9 - מרשות הגנים הלאומיים - עובד העוסק בתיירות ובחינוך.
        - 5.1.10 - מרשות שמורות הטבע - עובד העוסק בתיירות ובחינוך.
        - 5.1.11 - מהמינהלה לפיתוח התיירות כנגב - עובד העוסק בתיירות ובחינוך.
        - 5.1.12 - ממדרשת אדם לחינוך לדמוקרטיה ולדו-קיום - אוקי מרושק, המנהלת הפדגוגית שוחחתי עמה - והיא מאד מעוניינת.
  - 5.2 - במקביל להכנת חומרים חינוכיים עיוניים כנ"ל (5.1), יפתח הצוות כלים לעיסוק בנושא באופן מעשי, והפנמתו תוך כדי עשייה, כמו:

- 5.2.1 - חילופי-נוער עם מדינות ועמים ערביים (בהמשך לוועידת השלום לנוער שערכה ממשלת אוסטריה ב- 21.7.94-10, בהשתתפות ישראלית, ועידה שמסקנתה העקרית היתה שהשלום איננו "מחלחל" אל הנוער הערבי - אפילו במצרים).
- 5.2.2 - כנס נוער יהודי-ערבי באילת, בהשתתפות נציגי-נוער מישראל (כולל ערביי ישראל), ממצרים, מירדן ומהנוער הפלסטיני באוטונמיה.
- 5.2.3 - "גיוס" נוער מתנדב, מתלמידי החטיבות העליונות, ל-"צל"ש - צעירים למען תיירות שלום: צעירים שיוכשרו לסייע לתיירים בישראל, ויצוידו בערכה מתאימה - ו"צ'ופרים" לעידוד ההתנדבות.
- 5.2.4 - פיתוח מסלולי תיירות - פנים וחוץ - אטרקטיביים במיוחד לנוער (מסלולי אתגר וכו'), ואף "מקוטנים" במסורות העמים השונים (דבר המאפשר תהליך חינוכי מפרה).
- 5.2.5 - עריכת "הפנינג'ס" המוניים לנוער, עם נוער מחו"ל בכלל ומעמי ערב בפרט, על בסיס זמרים מפורסמים וכו'.
- 5.2.6 - עריכת כנסי מחנכים ומומחים מכל העולם בישראל, בנושא חינוך לשלום.
- 5.3 - יש להעריך לאלתר ליריד החומרים החינוכיים של משרד החינוך, שיערך למורים בחנוכה, בבני-ני-האומה בירושלים. נושא תיירות השלום חייב להופיע ביריד כגדול - בביתן מושך, בחומרים חינוכיים לחלוקה, בסדנאות למורים וכו'.

פעולות משרדי הממשלה

ח.

כל משרדי הממשלה יתבקשו לנקוט בפעולות ייחודיות, לפי תחומי הפעילות של כל משרד. להלן רעיונות ראשוניים.

המשרד	חכניות, רעיונות
משרד האוצר: אגף המכס והכלו נציבות שירות המדינה	<ol style="list-style-type: none"> 1. ימי עיון למוכסים בכל תחנות הגבול בארץ, כדי לשפר היחס לתיירים. 2. שילוב נושא התיירות בכל הקורסים ופעולות ההדרכה של הנדיבות שהם כעלי היבט כלכלי וחברתי.
משרד לאיכות הסביבה	<ol style="list-style-type: none"> 1. יום עיון על "פיתוח תיירות תוך שמירה על איכות הסביבה. 2. סידת פעולה ובבסיס: ארצות מסבב ותיירות משלג.
משרד האנרגיה והתשתית	<ol style="list-style-type: none"> 1. יום עיון על "חסכון ומיחזור אנרגיה במתקני תיירות. 2. סדרת פעולות מתוכננת: נושא ייחודי בלצח השלג.
משרד הטיחות	<ol style="list-style-type: none"> 1. פתיחת מחנות צה"ל אטרקטיבים (חיל חים, חיל השריון, חיל האוויר, יחידות טילים וכו') בפני תיירים, כפי שהדבר נעשה ביום העצמאות לאזרחי ישראל. הפתיחה תהיה מחזורית, בהתאם לצורכי צה"ל, והיא תישא את הכותרת: וכיתתו חרבותיהם לאתים וכו'. 2. אירגון מיפגש וצעה של נציגי אירגוני לוחמים בעולם לציון אירועי שנת השלום. 3. שילוב נושא תיירות השלום בפעולות הדרכה והסברה של קצין חינוך ראשי בצה"ל, בשידורי "גלי צה"ל ובעתון "במחנה". 4. ימי עיון לטב"טים ובודקי בטחון בנמלי אוויר וים ובמעברי גבול בנושא "תיירות ובטחון - דו קיום הרמוני". 5. ארגון צגה בלג' לתיירות משלג.
משרד הבינוי והשיכון	<ol style="list-style-type: none"> 1. מע"צ תכנה רחבות עצירה בנקודות תצפית וצילום וופים לצדי כבישים בארץ.
משרד הכריאות	<ol style="list-style-type: none"> 1. ימי עיון על "תיירות מרפא". 2. כנס של רופאי משפחה ורופאים קהילתיים לנושא "וניירות ושעות פנאי לכריאות המשפחה והקהילה".
משרד הדתות	<ol style="list-style-type: none"> 1. יוצא חוזר העלאת נושא הכרת ארץ הקודש בבתי הדין. 2. תוצא חוברת בנושא "החי והצומח בתנ"ך - היכן ניתן לראותם היום". 3. ימי עיון על עדוד עליה לרגל יהודית וצליחות ווצרית ומוסלמית.

תכניות, רעיונות	המשרד
<ol style="list-style-type: none"> 1. יופץ חוזר מנכ"ל לכל הנציגויות בחו"ל. 2. יופץ חומר הסברה לנציגויות בחו"ל. 3. יוצע לארגונים היהודיים בעולם לקיים את כנסיהם בארץ בשנת התיירות. 	משרד החוץ
<ol style="list-style-type: none"> 1. יקבע את הנושא כ - "נושא מרכזי" כמערכת התינוך בתשנ"ה. 2. הטלביזיה הלימודית תפיק משדרים. 3. יוכנו תכניות לימוד לנתי-ספר והדרכה למורים באמצעות מרכז פדגוגי ארצי. 4. יוצב "לוח תיירות" במרכזים הפדגוגיים בערי תיירות. 5. כנתי ספר שבערי תיירות יבוצעו פעילויות של תלמידים, בתיאום עם משרד התיירות ועמותות תיירות, למיפגשים עם תיירים וקבלתם בדרך אוהדת (חלוקת פרחים כנמל התעופה, כתי מלון וכו'). 6. יערכו תחרויות של חיבורים, ציורים וסרטי וידאו בין תלמידים, תחת הכותרת של שנת תיירות שלום. 7. ימי עיון למורים בנושא. 	משרד התינוך
<ol style="list-style-type: none"> 1. יערך "שבוע תיירות כפרית". 	משרד החקלאות
<ol style="list-style-type: none"> 1. תופק חוברת על התיירות במערך הכלכלי הישראלי. 	משרד הכלכלה
<ol style="list-style-type: none"> 1. מחלקת ההדרכה תשלב את הנושא בכל הקורסים המשטרתיים. 2. ימי עיון לבקרי גבולות. 3. יערך מבצע גיוס מתנדבים למשטרת התיירות בערי תיירות. 	משרד המשטרה
<ol style="list-style-type: none"> 1. פעולות לקירוב מובטלים למקצועות התיירות תוך פתיחת קורסים להסבה מקצועית. 	משרד העבודה והרווחה
<ol style="list-style-type: none"> 1. יערך כנס ראשי הרשויות המקומיות והאזוריות בשיתוף עם מרכז השלטון המקומי ומרכז ההסברה, בהשתתפות שר הפנים, לפתיחת שנת התיירות (ראה הפרק על מרכז ההסברה). 2. יום עיון לצוות מצילים וענכדים בחופי רחצה לקראת פתיחת העונה בתשנ"ה. 	משרד הפנים
<ol style="list-style-type: none"> 1. פעולות לקרב עולים למקצועות התיירות בשיתוף עם משרד העבודה והרווחה ומשרד התיירות (ראה לעיל). 2. תופק חוברת ברוסית וקלטות קול ברוסית ובאמהרית. 3. תכניות רדיו וטלביזיה לעולים בנושא תיירות. 	משרד הקליטה

המשרד	תכניות, רעיונות
משרד ראש הממשלה	1. ראש הממשלה ישתתף בארועים המרכזיים של שנת התיירות ויתן חסותו ל - "ועידת ראש הממשלה לתיירות".
משרד התחבורה, מינהל התעופה הארצית, רשות שדות התעופה, רשות הנמלים והרכבות	1. יום עיון על "תחבורה יבשתית ותיירות - מערך משולב". 2. יום עיון על "מדיניות התעופה והתיירות - לקראת עתיד מתואם". 3. יערך "כית פתוח" ביום העמצאות בנתב"ג, בנמל חיפה ובנמל אשדוד, עם הדרכה.
משרד התקשורת רשות הדואר	1. השירות הבולאי ינפיק סידרת כוליס על תיירות. 2. רשות הדואר תנפיק אגרות אוויר צבעוניות עם תמונות של נופי ישראל.
משרד התעשייה והמסחר	1. יופץ חוזר מנכ"ל לכל הנספחים המסחריים כח"ל בענין תיירות עסקית, כנסים בינלאומיים, סיורי תמריץ וסחר גומלין. 2. יופץ חומר הסברה לנספחים המסחריים כח"ל. 3. יום עיון ליבואנים בנושא סיורי - תמריץ. 4. שידול תעשיינים ויצואנים להשתמש במוצריהם כתוויות עם אתרי תיירות בישראל.

ו. פעולות בעמותות התיירות/אגודות/עיריות של ערי תיירות

הפעולות הנ"ל תתבצעה על ידי כל ארגון בשיתוף-פעולה עם הרשויות המקומיות והאזוריות.

העמותה/אגודה	תכניות ורעיונות
חיפה	1. ארוע מרכזי לתיירים, כולל הופעות, לציון שנת התיירות (בעונת הקיץ). 2. תצוגה על עתיד פיתוח התיירות.
תל אביב - יפו	1. תערוכה על התפתחות העיר והתיירות (בצילומים, תכניות, מודלים וכו'), עם מנט לעתיד). 2. ארוע מרכזי לתיירים, כולל הופעות ותצוגות של ספורט-מיס, לציון שנת התיירות (בעונת הקיץ).

תכניות ורעיונות	העמותה/אגודה
1. תצוגה על עתיד פיתוח התיירות.	עכו
1. תצוגה על עתיד פיתוח התיירות.	אשקלון
	יואב
1. תערוכה על התפתחות התיירות בעיר כמשך הדורות (בצילומים, תכניות, מודלים וכו' עם מבט לעתיד). 2. ארוע מרכזי לתיירים כולל הופעות, לציון שנת התיירות ולפירסום חגיגות 3,000 שנה להפיכת העיר לבירת ישראל ע"י המלך דוד, שיוחג בשנת 1996 (בקיץ).	ירושלים
1. תצוגה על עתיד פיתוח התיירות בטכריה ומסביב לכנרת. 2. ארוע מרכזי לתיירים, כולל הופעות ותצוגות של ספורט-מים, לציון שנת התיירות (בחופשת שנועות).	טכריה
1. תצוגה על עתיד פיתוח חופי האזור. 2. ארועים מרכזיים לתיירים בחופים, כולל תצוגות של ספורט-מים, לציון שנת התיירות (בחופשת השנועות).	מישור החוף
1. תצוגה על עתיד פיתוח תיירות באזור. 2. ארוע מרכזי לתיירים, כולל הופעות, לציון שנת התיירות (בעונת החורף).	ים המלח
	גליל עליון
	עמק הירדן-גולן
1. תערוכה על התפתחות העיר והתיירות (בצילומים, תכניות, מודלים וכו' עם מבט לעתיד). 2. ארוע מרכזי לתיירים, כולל הופעות ותצוגות ספורט-מים, לציון שנת התיירות (בעונת החורף).	אילת
	צפת
	נהריה
	גוש קטיף
	העמקים
	בת ים

תכניות ורעיונות	העמותה/אגודה
	ראשל"צ - רחובות
	מטה יהודה
	כרמלים
1. תצוגת התכניות לעתיד התיירות כנגב, כולל האלמנט הכדואי. רצוי בכאר-שבע או במצפה רמון (כאכיב). 2. ארועים לתיירים במצפה רמון ובכאר-שבע לציון שנת התיירות (כאכיב).	המנהלה לפיתוח התיירות כנגב
	גליל מערבי
	גליל תיכון
	גולנית

פעולות של ארגונים ציבוריים

להלן רשימת ארגונים ציבוריים שכדאי שיקחו חלק בארועי "שנת התיירות", ואשר יהיה צורך להזמין אותם להעלות רעיונות והצעות לפעילות:

- א. רשות הגנים הלאומיים.
- ב. רשות שמורות הטבע.
- ג. החכרה להגנת הטבע.
- ד. רשות השידור.
- ה. הרשות השניה לטלביזיה.
- ו. ערוצי הטלביזיה בכבלים.
- ז. התאחדות המלונות בישראל.
- ח. התאחדות סוכני הנסיעות (עליהם לקיים את האירוע השנתי שלהם בישראל באותה שנה).
- ט. אגודת מורי-הדרך.
- י. אל-על.
- יא. ארקיע.
- יב. יקבים (כרמל מזרחי, גולן, נרקו, אשקלון, אפרת, חברון).
- יג. המועדון המסחרי והכלכלי.
- יד. הקרן הקיימת לישראל.
- טו. ההסתדרות הציונית העולמית - הסוכנות היהודית.
- טז. נעמ"ח.
- יז. ויצ"ו.
- יח. בני-כרית.
- יט. חברות להשכרת רכב לנהיגה עצמית.
- כ. פורום התיירות הקיבוצית - תק"מ.
- כא. המועצה לשימור מננים ואתרי התיישבות.
- כב. אגודת אכסניות הנוער.

י - תקציב:

אנו נערכים עתה לפי תקציב של 3 מליון ש"ח לשנת הכספים '94 + 7 מליון ש"ח לשנת הכספים '95 (וזאת בנפרד מתקציב מרכז ההסברה). עם זאת, אנו מעריכים שביצוע מלא של התוכנית יהיה בחיקף תקציבי של 30 מליון ש"ח.

בכוונת המשרד לגייס את התקציב הנדרש מפעילות משותפת עם גורמי התיירות השונים (בתי מלון, חברות תעופה, חברות להשכרת רכב, מובילים, סוכני נסיעות וכו'), ממימון פעולות משותפות עם משרדי הממשלה השונים ועם גופים ציבוריים ומחסינות מסחריות לפעילויות ולארועים שיהיו במהלך השנה.

כ כ ר כ ה

~~מנכ"ל~~
אלי גונן
מנכ"ל משרד התיירות

ישראל אומרת שלום לתייר

התשנ"ה - שנת תיירות השלום

מגילת שנת תיירות השלום

א. שלום והתיירות ירדו לעולם כרוכים זה בזה. תהליך השלום המתפתח באזורנו יוצר אפשרויות עתירות דמיון לפיתוח ענף התיירות בישראל כמנוף כלכלי רב עוצמה.

ב. יקומה הגאוגרפי של ישראל כארץ מעבר בין שלוש יבשות בתהליך של גבולות נפתחים, היותה קדושה לשלוש הדתות המונותאיסטיות, והאתרים ההיסטוריים והארכיאולוגיים שבה - עשויים להפוך את מדינת ישראל לאחד ממוקדי התיירות החשובים בעולם. פתיחת הגבולות מחייבת גם פתיחת לבבות.

ג. שנת 1993 הגיעו למדינת ישראל כשני מליון תיירים, שהכניסו לישראל כ- 2.5 מיליארד דולאר. התיירות היא בעלת הערך המוסף הגבוה בענפי התעסוקה בישראל: 85% ! התיירות מאפשרת הגדלת התעסוקה לותיקים ולעולים - כבר היום עוסקים בתיירות ובסובב אותה כ- 200,000 ישראלים ! התיירות היא אוצר - הטבע של ישראל.

ד. מרות שהתיירות אינה מעוגנת במסורת היהודית ובאתוס הציוני - מתחילה התיירות לתפוס את מקומה החשוב בכלכלה הישראלית ובחברה הישראלית, לרווחת כל אזרחי ישראל.

ה. שנת 1994, נרשמה כבר עתה עלייה של 10% בתיירות לעומת התקופה המקבילה אשתקד - וזאת למרות הירידה החריפה בתיירות לאחר הטבח במערת המכפלה בפברואר האחרון - דבר המוכיח כי תהליך השלום הוא חוק מארועי טרור, גם אם הם חמורים; צפי התיירות לחודשים הקרובים מראה המשך מגמת העלייה בתנועת התיירות.

ו. עד לשנת 2000 ניתן להכפיל ואף לשלש את מספר התיירים המגיעים לישראל, בהתבסס על תהליך השלום. משרד התיירות נערך מזה זמן לאפשרות של פריצת דרך מעין זו. החלטת הממשלה בדבר "שנת תיירות השלום" מהווה חיוק רב למגמות אלו: חיוק כלכלי, חברתי ומדיני.

שר התיירות
עוזי ברעם

נשיא המדינה
עוז ויצמן

נחתם בבית הנשיא - ירושלים, כ"ב באלול התשנ"ד (29.8.94) - במעמד הפתיחה של שנת תיירות השלום בישראל - התשנ"ה.